

Opinia națională

Săptămânal de opinie, informație și idei de larg interes național

O problemă la nivel național își așteaptă rezolvarea:

Blocajul financiar

- O creștere importantă a ponderii blocajului financiar în produsul intern brut al României.
- Vor putea majorarea ponderii creditului neguvernamental în P.I.B. și relansarea creditului să susțină procesul de diminuare a blocajului financiar?
- În politica monetară, marja de manevră a Băncii Naționale a României este limitată.
- Trebuie acționat asupra cauzelor profunde ale fenomenului.

Conf. univ. dr. Ilie MIHAI

Îndeobște, la realizarea obiectivului de reducere a ratei inflației, se are în vedere și faptul că, deși banca centrală poate întreprinde măsuri de înăsprire a politicii monetare, efectul măsurilor BNR poate fi anulat, în condițiile în care agenții economici au la îndemână pârghia creșterii arieratelor.

În aceste condiții, reducerea inflației este realizabilă numai prin **diminuarea deficitului public**, cu accent deosebit pe **deficitul cvasifiscal** (nivelul arieratelor față de utilități publice și alți producători de bunuri și servicii aflați sub controlul statului), a cărui menținere sau creștere ar semnifica **persistența problemelor structurale**, funcționarea în continuare a unităților consumatoare care risipesc resursele, generând creșterea presiunii inflaționiste.

Blocarea fluxurilor financiare, datorită **restanțelor la plată** ale agenților economici față de stat, a însoțit permanent **procesul tranziției**, deși au fost întreprinse măsuri de fluidizare a acestora.

În contextul interdependențelor reciproce din economie, cauzele care au determinat și amplificat blocajul financiar, cu intensități diferite de la o perioadă la alta, au fost și ele, la rândul lor, influențate negativ de **starea de blocaj al plăților**, accentuându-se cronicizarea și globalizarea unor astfel de fenomene în economia națională.

Disfuncționalitățile manifestate în sfera **economiei reale** au afectat calitatea proceselor financiar – monetare, repercutându-se negativ asupra activității sistemului bancar și asupra procesului de execuție bugetară. Astfel, **mulți agenți economici** și-au continuat activitatea

nerentabilă pe seama **resurselor atrase din circuitul economic** de la partenerii de afaceri, de la băncile comerciale și direct sau indirect de la bugetul de stat.

Prin conexiunile determinate de integrarea economică pe orizontală, entitățile neviabile **au atras în mecanismul blocajului financiar** și agenți economici rentabili, astfel încât arieratele s-au generalizat și au devenit o realitate a economiei românești.

Evoluția blocajului financiar, în comparație cu masa creditului pe ansamblul economiei naționale, se prezintă astfel (Vezi tabelul din pag. 2):

Urmărind aceste date, se observă, începând cu anul 2000, o **creștere importantă a ponderii blocajului financiar în PIB**, care s-a menținut permanent la **cca. 40%** din produsul intern brut al României. În același timp, se remarcă o intensificare a utilizării de către agenții economici a acestui tip de „credit ieftin”, respectiv a arieratelor către buget, furnizori și bănci, în condițiile în care **volumul blocajului financiar a depășit permanent**, începând cu anul 1997, **masa creditului bancar**, ajungând și la rapoarte de 4/1, cum a fost, de exemplu, în anul 2000.

În acest context, considerăm că **majorarea ponderii creditului neguvernamental în PIB**, în anul 2003, (preliminată la 17,2%, comparativ cu 11,9% în anul 2002) reprezintă semnalul în ceea ce privește **relansarea creditului**, în concordanță cu solicitările economiei reale, care, coroborată și cu alte măsuri macroeconomice, va contribui la **sustinerea procesului de diminuare a blocajului financiar**.

Evoluția ponderii în PIB a blocajului financiar și creditului neguvernamental se reprezintă potrivit graficului astfel (Vezi graficul din pag. 2):

Apariția, menținerea și agravarea blocajului financiar din România au **cauze multiple**. Unele dintre aceste cauze au caracter general și derivă din **situația de ansamblu a economiei românești**, care se află într-un dificil proces de tranziție la economia de piață și care s-a manifestat cu mai multă intensitate, comparativ cu alte economii din țările aflate în această situație. Alte cauze sunt specifice și se referă la modul în care s-a abordat **reforma economică** în România, în esență **privatizarea, controlul inflației, concurența de piață, politica monetară și fiscală** etc., care au accentuat **decapitalizarea agenților economici**.

În aceste condiții, **decapitalizarea companiilor, insuficiența capitalului de lucru, producția pe stoc**, asociate cu **indisciplina financiară** sunt cauze importante ale blocajului financiar, care continuă să influențeze negativ derularea relațiilor contractuale și de plăți din economia națională.

În domeniul politicii monetare, un exemplu semnificativ este **nivelul ridicat al rezervelor minime obligatorii**, care poate avea efecte contradictorii pentru agenții economici. Astfel, acest nivel **limitează marja de manevră a Băncii Naționale a României** în aplicarea și urmărirea obiectivelor sale de politică monetară și poate avea, ca rezultat al **scurpirii și limitării creditului**, utilizarea unui „credit ieftin”, de către unii **agenți economici**, respectiv prin **creșterea arieratelor fiscale** și cvasifiscale.

(Continuare în pag. 2)

Europa sub spectrul însângerat al terorismului

Cu un mare număr de morți, răniți și dispăruți, România este, după Spania, țara cu cele mai multe victime

Sângele românesc a înroșit Madridul

Sângele românesc a înroșit Madridul. Este un dureros tribut pe care noi, cel mai încercat popor din Europa, nu credeam să-l mai plătim vreodată. Terorismul internațional a lovit în inima noastră, a Spaniei și a Europei democratice cu cruzimea și nemernicia ce-i sunt proprii. Acțiunea lui criminală nu poate fi în nici un fel explicată. Din această cauză, începutul secolului XXI va rămâne în conștiința umanității ca o rătăcire de neînțeles. Iar pentru copiii românilor, această etapă va avea o semnificație și mai dureroasă, la gândul că părinții lor au fost obligați să-și ia lumea în cap și să moară în pământuri străine numai și numai spre a nu-și vedea copiii suferind de foame acasă. Spre a nu-i vedea cum mor de foame acasă, în România, țara din cuprinsul căreia, în numai 8-10 ani de „tranziție spre nu se știe unde”, s-au ridicat, fără proba nici unui merit, unii dintre cei mai bogați indivizi din Europa. Abia atunci, în fața urmașilor noștri, a uimirii și blestemului lor, sângele românesc care a înroșit Madridul va fi recuperat sufletește și investit cu cea mai înaltă demnitate: izvor curat al credinței că românii sunt, în primul rând, ai României.

Cu durere, despre războaiele allora

Pagina 5

Consortiile universitare

Un proces „fără întoarcere”

Prof.univ.dr. Nicolae RADU

Ideea consorțiilor universitare a apărut în contextul evoluției firești a tehnologiilor de vârf care au transferat rezervorul forței de muncă de la sat și din cartierele orașelor în **campusurile universitare**. Un iobag sau un clăcaș erau potriviți pentru a lucra ca zilieri în zorii epocii industriale; un țăran sau un orășean, ajunși la prima alfabetizare, se puteau califica la locul de muncă, iar când tehnica a evoluat la nivelul primei jumătăți a secolului trecut, școala profesională, în cele mai diverse variante, își face apariția și dă muncitorii cei mai performanți. A doua jumătate a secolului XX marchează apariția muncitorului **înalt școlarizat**, prin școli postliceale și mai ales prin universități. Este momentul în care tehnica, în stadiul ei de vârf nu mai are ce face nici cu **rezervorul rural** și nici cu **rezervorul de cartier**. **Noul rezervor** a devenit **campusul universitar**. Universitatea a fost luată prin surprindere de această evoluție și a trebuit să suporte critica dură a economiei. Incapabilă să facă față noii provocări, universitatea s-a opus noilor evoluții, căci era complet depășită de ele. Era depășită Universitatea, dar și școala în general, căci nu *era de conceput modernizarea învățământului universitar pentru a produce în masă muncitorii epocii postcapitaliste fără reforma profundă și a celorlalte cicluri de învățământ*. Istoria însă nu așteaptă și în fața incapacității de

reformare, societatea a început asaltul general asupra școlii de toate gradele. Acum apare *ideea de a deșcolariza societatea*, deoarece ea este total depășită de noile sarcini. Sfârșitul anilor '50 și anii '60 au confruntat școala cu acest asalt, care nu s-a încheiat total nici azi. În final, i s-a răspuns

Opinii în Opinia

printr-un nesfârșit val de reforme școlare, macroexperimentale, sectoriale sau globale, care au cuprins în anii '80 inclusiv învățământul superior.

Răspunsurile date de universități în fața acestei neobișnuite de puternice provocări au fost numeroase: în sfera cifrelor de școlarizare, finanțării, formelor de organizare etc. Acum încep să se vehiculeze frecvent noi concepte: „campus universitar”, „universitatea de masă”, „universitatea antreprenorială”, „managementul calității universitare”, „consorțiile universitare etc.

Sferele acestor concepte sunt tangente uneori, alteori se întretaie sau chiar se suprapun, dar abordarea lor analitică rămâne o necesitate pentru înțelegerea mai adâncă a ceea ce se petrece cu adevărat la nivelul învățământului superior contemporan.

Consortiile universitare reprezintă un răspuns parțial la noile provocări și analiza lor este plină de învățăminte pentru înțelegerea întregului proces al modernizării învățământului superior. Prima idee, care ar trebui reținută, se referă la faptul că noua formă de organizare *este o consecință*, una din consecințe, ale dezvoltării explozive a tehnologiei de vârf, inclusiv biotehnologiilor. Nevoia de pregătire înaltă, de creație pornind de la acest nivel (cu creația naturală, neșcolarizată sau slab școlarizată, nu mai e mare lucru de făcut) se impune, dar ea nu rezolvă decât parțial relația industrie-universități, căci, în formele ei supersofisticate, fixează ținte pe care, de cele mai multe ori, nici o universitate singură nu le poate atinge. În aceste condiții, *legarea lor în lanț, cooperarea* etc. devine firească. Universitatea „x” poate rezolva o parte a „comenzii” tehnologice, universitatea „y” o altă parte – *ele se unesc* pentru a face față comenzii. *Ținta obligă la consorții* de cele mai diferite tipuri: între industrie și universități, între universități (între două sau mai multe universități).

(Continuare în pag. 3)

Spiru Haret – omul

Paginile 4-5

Un nume care onorează, un nume care obligă

Valeriu RÂPEANU

Numele lui Spiru Haret, cel care într-o viață ce n-a trecut decât cu un an șase decenii și-a legat numele de înfăptuirea unor reforme imperioase, amânate fie din pricina unor combinații politico-politicianiste, fie din necunoașterea realităților societății și, în consecință, ale învățământului românesc, fie, cel mai adesea, din unirea acestor două cauze, este revendicat nu numai de una din direcțiile de afirmare ale spiritualității românești. Dar nu diversitatea lor ne uimește în primul rând, ci faptul că la prima vedere unele din ele se află la antipod. Pentru că privind notița bibliografică din cartea profesorului Gheorghe Adamescu, intitulată „*Viața și activitatea lui Spiru Haret*” (Editura „Cartea Românească”, 1936), ceea ce te uimește este alăturarea unor volume, studii, cercetări dedicate astronomiei,

precum invariabilitatea marilor axe ale orbitei planetare, considerații relative la studiul experimental al mișcării apei în canale descoperite și la constituțiunea intimă a fluidelor, curs de trigonometrie, teoria ariilor în mișcarea sistemelor materiale, mecanica socială, pata cea mare roșie de pe planeta Jupiter, care aparțin științei pure și chiar unor tărâmurii abstracte, cu discursuri parlamentare, rapoarte, expuneri de motive asupra unora din problemele care frământau societatea românească: învățământul secundar, învățământul profesional, populația României, „chestia țărănească”, acțiunea învățătorilor și preoților rurali în răcoalele țărănești din 1907, rolul preoților și învățătorilor în mișcarea culturală.

(Continuare în pag. 4)

Dialectica vieții sociale

Prof.univ.Dr.H.C. Ion TUDOSESCU

Societatea omenească este un organism complex și dinamic, structurat dintr-o rețea de raporturi sociale între oameni, configurată în funcție de acțiunea acestora de producere și reproducere a vieții lor materiale și spirituale, la rândul ei motivată de interese și idealuri de realizare a condiției lor existențiale specifice.

Din jocul de interese și opțiuni valorice ale oamenilor în procesul lor de realizare, structurat printr-un proces dialectic de consensuri și tensiuni între diverse categorii de grupuri și comunități ale acestora, rezultă devenirea socială de ansamblu, trecerea societății printr-un evantai de formațiuni și orânduiri socio-economice, fiecare dintre acestea înscriindu-se într-o traiectorie ireversibilă a progresului economic și social, dublată de o linie neîntreruptă de cicluri de înnoire umană.

În acest număr, publicăm capitolul:

II. Contradicțiile capitalismului contemporan și modul lor specific de rezolvare

1. Alternative contemporane de soluționare a contradicțiilor sociale
2. Contradicții specifice ale capitalismului contemporan

Pagina 6

Rampă de lansare pentru programele fundamentale în cercetarea științifică universitară

Pagina 3

Ce au învățat studenții din S.U.A. la Universitatea Spiru Haret

Pagina 8

România are deplina capacitate de a-și asuma răspunderile ce decurg din calitatea de stat membru al Uniunii Europene

Prof.univ.dr. Mircea BOULESCU

(Urmare din numărul trecut)

Capitolul 23. Protecția și sănătatea consumatorilor

Evaluarea generală a Raportului:
– referitor la măsurile privind siguranța trebuie să fie transpuse complet directiva privind siguranța generală a produsului și directiva privind răspunderea pentru produse defectuoase;
– activitățile de supraveghere a pieței trebuie să fie în continuare orientate pe aspectele de siguranță ale produselor nealimentare destinate consumatorilor. Supravegherea pieței ar putea fi mult mai eficientă, dacă s-ar utiliza metodele analizei de risc, în special asupra produselor neconforme. Resurse suplimentare trebuie alocate testării în laboratoare și pentru alte facilități tehnice;
– alinierea legislației în ceea ce privește măsurile referitoare la nesiguranță a fost lentă și un număr considerabil de directive încă necesită a fi transpuse în legislația română. Transpunerea acquis-ului privind unele aspecte ale vânzării produselor către consumatori și garanțiile asociate a fost întârziată. Alte directive, cum ar fi creditul pentru consum, regimul de indiviziune pe timp limitat și practicile ilicite încă necesită a fi transpuse. Trebuie aplicată aceeași măsură pentru noul acquis privind comercializarea la distanță a serviciilor financiare ale consumatorilor;
– activitatea organizațiilor de consumatori nu este bine înțeleasă de către consumatorii care preferă să-și revendice drepturile lor individual. Aceste asociații ar trebui să joace un rol mai important în dezvoltarea și implementarea politicii consumatorului. Atenție specială trebuie acordată activităților de informare a consumatorilor, în scopul de a face capabili consumatorii să-și revendice drepturile lor.
Concluzia generală a Raportului: Legislația privind măsurile referitoare la siguranță este în mare parte aliniată cu acquis-ul, deși transpunerea unor directive privind măsurile referitoare la nesiguranță rămâne în așteptare în domenii, cum ar fi garanțiile, creditul pentru consum, regimul de indiviziune pe timp limitat, practicile ilicite și răspunderea pentru produse defectuoase. România trebuie să continue dezvoltarea de expertiză tehnică în scopul implementării și aplicării legislației existente și trebuie să îmbunătățească în continuare coordonarea dintre autoritățile competente pentru a evita lipsurile și suprapunerile în aplicarea legislației. Activitatea de supraveghere

a pieței trebuie orientată într-o mai mare măsură către garantarea siguranței produselor nealimentare destinate consumatorilor și pe mai multe resurse destinate testării în laboratoare. Organizațiile consumatorilor trebuie să fie implicate mai activ.

Capitolul 24. Cooperarea în domeniul justiției și afacerilor interne

Obiectivele capitolului: protecția datelor personale; politica de vize; frontierele externe și Schengen; migrația; azilul; domeniul cooperării politienesci și al luptei împotriva crimei organizate; lupta împotriva terorismului; lupta împotriva fraudei și corupției; protecția euro împotriva contrafacerii; lupta împotriva drogurilor; spălarea banilor; cooperarea vamală; cooperarea juridică în materie civilă și penală; instrumentele de drept internațional privind drepturile omului.

În Raport se face o **evaluare generală** în legătură cu fiecare obiectiv în parte.
Concluziile Raportului, pe baza evaluărilor făcute:
– de la Raportul din 2002, s-au înregistrat progrese legislative în majoritatea domeniilor din cadrul acestui capitol și, în special, în domeniul migrației, crimei organizate, spălării banilor și cooperării judiciare în materie civilă și penală;
– în general, armonizarea legislativă rămâne variabilă: transpunerea a fost destul de bună în multe domenii, dar rămân o serie de arii importante, în special în ce privește acquis-ul Schengen, unde sunt necesare eforturi suplimentare;
– capacitatea de implementare rămâne scăzută în aproape toate domeniile, în special în ceea ce privește managementul frontierei, politica de vize, lupta anti-corupție, lupta împotriva spălării banilor, protecția împotriva contrafacerii monedei Euro, lupta împotriva diferentelor tipuri de criminalitate organizată și cooperarea judiciară;
– alături de alinierea legislativă, România trebuie să mărească eforturile pentru dezvoltarea capacității administrative și a cooperării internaționale.

Capitolul 25. Uniunea Vamală

Unele concluzii ale Raportului:
– alinierea rămâne să fie completată pentru noul acquis adoptat din 2001 și pentru prevederile referitoare la regulile de origine,

zone libere, scutiri de taxe vamale și regimurile economice și eliminarea conturilor vamale care nu sunt incluse în prevederile comunitare;

– armonizarea totală cu acquis-ul privind scutirile de taxe vamale rămâne de realizat. Scutirile de taxe vamale care nu sunt prevăzute de legislația comunitară, cum sunt cele destinate pentru a promova anumite categorii de afaceri, trebuie să fie eliminate până la data aderării cel mai târziu;
– crearea Autorității Naționale de Control, cu rol de control și coordonare care acoperă serviciile vamale, a avut un mic efect privind reorganizarea Administrației Vamale Române;
– este necesară o continuă atenție pentru a asigura o aplicare uniformă a procedurilor vamale pe întreg teritoriul vamal. România trebuie să-și dezvolte etica vamală și să combată corupția. Pentru a combate fraude și iregularitățile trebuie să fie mărită utilizarea metodelor analizei de risc și întărită funcția de „intelligence”.

În concluzie, atenția României ar trebui să se îndrepte asupra alinierii complete a legislației vamale și la pregătirea pentru aplicarea sistemelor computerizate compatibile cu cele ale comunității și să ajungă la interoperabilitate. Eforturi suplimentare sunt necesare, de asemenea, pentru combaterea corupției în administrația vamală și să se pregătească în avans pentru aplicarea măsurilor care vor fi introduse în momentul aderării.

Capitolul 26. Relațiile economice internaționale

Raportul analizează progresele înregistrate cu privire la: politica comercială comună, acordurile bilaterale cu terții și politica de dezvoltare – asistența umanitară.

Evaluarea Raportului:

– trebuie să fie susținută cooperarea eficientă între Uniunea Europeană – și România privind aspectele din cadrul Organizației Mondiale a Comerțului, atât la nivel ministerial, cât și la nivel departamental;
– România trebuie să-și finalizeze analiza privind compatibilitatea acordurilor bilaterale cu obligațiile de stat membru al Uniunii Europene și să stabilească un calendar de implementare în concordanță cu acquis-ul;
– este în continuare necesară transpunerea legislației în ceea ce privește reglementarea Uniunii Europene privind produsele cu dublă utilizare;
– sunt necesare eforturi suplimentare în vederea alinierii creditelor de export pe termen mediu și lung cu acquis-ul;
– nu există structuri pentru administrarea ajutorului pentru dezvoltare și umanitar.

Capitolul 27. Politica externă și de securitate comună

România a confirmat că este pe drumul cel mai bun în alinierea la politica externă și de securitate comună a Uniunii Europene și a fost activă în promovarea problemelor de securitate regională. Conform Raportului, trebuie să fie completat cadrul legislativ în ceea ce privește controlul armelor și sancțiunile economice, structurile administrative pentru politica externă și securitatea comună.

Capitolul 28. Controlul financiar și bugetar

În Raport se prezintă progresele realizate în domeniile: controlului financiar public intern – auditului public intern; auditului extern, controlului instrumentelor de pre-aderare și a veniturilor fonduri structurale (controlul cheltuielilor pentru acțiuni structurale), protecția intereselor financiare ale Uniunii Europene.

România – se arată în Raport – a obținut progrese considerabile în domeniul controlului financiar, în special în ceea privește controlul financiar public intern și auditul extern. Eforturile trebuie concentrate asupra implementării unor sisteme solide de control financiar, atât în ceea ce privește controlul financiar public intern, cât și auditul extern, prin completarea armonizării legislative, implementarea schimbărilor structurale și întărirea capacității administrative a controlului financiar public intern.

În domeniul politicii intereselor comunitare, cadrul legislativ trebuie să fie armonizat în continuare, iar capacitatea administrativă trebuie în continuare asigurată.

Capitolul 29. Prevederi financiare și bugetare

Din **conținutul Raportului** rezultă următoarele **aprecieri** ce trebuie să fie în atenție:
– referitor la elaborarea și execuția bugetului, deși au fost progrese în ceea ce privește considerarea fondurilor în buget, numărul fondurilor extrabugetare rămâne ridicat;

– în domeniul contabilității publice, trebuie să fie dezvoltată în continuare capacitatea administrativă prin îmbunătățirea pregătirii personalului și alocarea corespunzătoare a acestora în structurile responsabile cu managementul bugetului și a controlorilor publice;
– mecanismele pentru controlul parlamentar asupra proceselor fiscale și bugetare există, dar Parlamentul nu și-a dezvoltat capacitatea pentru o amplificarea substanțială a cheltuielilor publice;

– România trebuie să continue întărirea capacității administrative și tehnice pentru activitățile pregătitoare referitoare la managementul resurselor proprii;

– pentru resursele tradiționale, România trebuie să-și dezvolte un sistem adecvat de raportare a cazurilor de fraudă și iregularități;
– trebuie acordată atenție deosebită calității și îmbunătățirii metodologice pentru calcularea PNB și a conturilor naționale;

– este necesar să se creeze un cadru pentru transparentă și eficiența fluxurilor financiare de la și către bugetul Uniunii Europene.

Potrivit concluziilor Raportului, România trebuie să își consolideze progresele obținute în domeniul elaborării și execuției bugetului. În același timp, se apreciază în Raport, nu există capacitatea administrativă și structurile care să gestioneze problematica contribuției României la bugetul Uniunii Europene. Trebuie create și dezvoltate resursele umane adecvate, echipamentele necesare, precum și organismul care să coordoneze activitatea de aplicare a acquis-ului referitor la resursele proprii. ■

Dezvoltarea durabilă Dimensiunea umană, ecologică și economică

Prof.univ.dr. Ion A. POPESCU, conf.univ.dr. Aurelian A. BONDREA, lector univ.dr. Marin A. COMȘA

(Urmare din numărul trecut)

O serie de organisme ale ONU, direct vizate și implicate în stabilirea direcțiilor de acțiune pentru o dezvoltare durabilă a sectorului de competență precum FAO, s-au preocupat să adapteze și să concretizeze conținutul conceptului de dezvoltare durabilă la specificul domeniului respectiv.

Totodată, o serie de țări, preocupate și ele de elaborarea unei strategii naționale în domeniul dezvoltării durabile și conștiente de importanța stabilirii unei strategii globale, și-au intensificat preocupările în acest domeniu, elaborând indicatori specifici noului tip de dezvoltare, punând la dispoziția organismelor interesate informații la nivel național sau zonal, participând activ la reuniunile internaționale în domeniu etc.

Organizația Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură (FAO), direct vizată și implicată în realizarea unei dezvoltări durabile, a elaborat o serie de materiale proprii, privind clarificarea conceptului de dezvoltare durabilă, măsurile necesare pentru realizarea acestui tip de evoluție, indicatorii specifici domeniilor de competență.

Vom menționa, ca exemplu, sectorul pescuitului maritim, fiind cunoscută importanța acestuia pentru umanitate, atât pentru asigurarea hranei, cât și pentru locurile de muncă generate și beneficiile economice, obținute (FAO: „Directive tehnice pentru un pescuit responsabil”, nr. 8, Roma, 2001).

În documentul menționat, acceptând teza referitoare la caracterizarea dezvoltării durabile ca o acțiune menită să îmbunătățească condițiile de viață ale populației actuale, fără să compromită șansele generațiilor viitoare, se apreciază că o asemenea dezvoltare este limitată de disponibilitățile de resurse naturale (și de rata lor de înnoire), precum și de existența unor tehnici și tehnologii capabile să asigure o utilizare eficientă a acestor resurse. Totodată, trebuie avută în vedere influența asupra sistemului social, în privința modului de distribuire a beneficiilor.

La modul concret al sectorului de pescuit maritim, se apreciază că, pe măsura îmbogățirii cunoștințelor și dezvoltării sectorului de pescuit, umanitatea a început să înțeleagă că, deși resursele acvatice sunt regenerabile, acestea nu sunt infinite. De aceea, ele trebuie gestionate corect, astfel încât, contribuția lor la bunăstarea nutrițională, economică și socială a populației, să fie cel puțin menținută, pe termen lung și foarte lung.

Din cele prezentate anterior, considerăm că se desprind următoarele **concluzii**:

a) Dezvoltarea durabilă reprezintă un deziderat mondial. Acceptarea doctrinei dezvoltării durabile și includerea ei în strategiile naționale nu este o opțiune benevolă, posibilă dintre multe altele sau opozabilă altui tip anume de dezvoltare. Acest tip de dezvoltare este singura cale realistă, responsabilă și în avantajul tuturor națiunilor, fiind, totodată, în concordanță cu cerințele colaborării internaționale;

b) Acceptarea filosofiei dezvoltării durabile decurge din recunoașterea insuficiențelor modelelor anterioare de creștere economică. După cum este cunoscut, în Era Modernă, omenirea a experimentat două modele de dezvoltare: cel al economiei concurențiale de piață și cel al economiei planificate centralizat (Constantin Popescu s.a.: „Echilibrul înaintării”, Ed. Efficient, București, 1998, pag. 270). În timp ce al doilea sistem, practic, s-a prăbușit, datorită ineficienței economice și nivelului de trai scăzut, primul sistem funcționează, generând, pe lângă o serie de avantaje și multe dezavantaje (o sărăcie crescândă, un șomaj în continuă dezvoltare, o deteriorare ireversibilă a mediului înconjurător etc.);

c) Analiza dezvoltării durabile implică o abordare sistemică a triadei economic-social-ecologic. O serie de specialiști alături acestor

trei subsisteme încă unul: cel tehnologic, atât din perspectiva creșterii eficienței utilizării resurselor, cât și din cea a producerii de tehnologii și utilaje pentru protecția mediului înconjurător. Este evident că utilizarea metodelor clasice de analiză și a sistemului actual de indicatori statistici nu pot răspunde cerințelor specifice ale dezvoltării durabile. Apreciam că teoria generală a sistemelor este singura în măsură să ofere soluții viitoarelor cerințe ale dezvoltării, iar sistemul de indicatori va trebui adaptat în această viziune nouă;

d) În cadrul triadei menționate nu există un sistem mai important decât altul, o ordine de prioritate. Cele trei sisteme sunt la fel de importante, rezolvarea problemelor unui sistem nu se poate face în detrimentul altuia sau alterând șansele generațiilor viitoare;

e) Dezvoltarea durabilă, recunoscând interdependențele dintre cele trei sisteme și ținând seama de necesitatea de înțelegere științifică a funcționării ecosistemelor, implică o schimbare profundă de mentalitate la nivelul sistemului social. Starea socială actuală, numeroasele frustrări ale unora din generațiile care coexistă actualmente pe Pământ, fac imposibilă implementarea filosofiei dezvoltării durabile, fără schimbarea mentalității. Totodată, fără o îmbunătățire consistentă a condițiilor de trai, este greu să susții o anume dezvoltare în folosul generațiilor viitoare.

Așa cum s-a menționat (pct. d), deși nu se poate vorbi de o ierarhie a celor trei sisteme, o mare parte a specialiștilor consideră că sistemul ecologic este cel mai complex, cel puțin din câteva considerente:

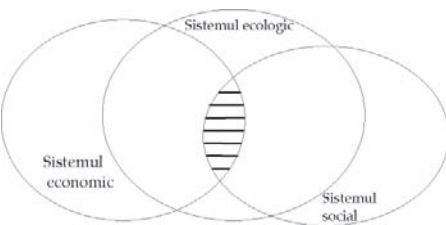
1. Sistemul ecologic este caracterizat prin globalitatea sa, el având dimensiuni planetare. Spre deosebire de sistemul economic care, cu toate că înregistrează o tendință de globalizare, se desfășoară în cadrul unor granițe, sistemul ecologic poate genera efecte negative în cu totul alte spații decât cel în care au acționat cauzele acestora, fără să țină seama de existența unor granițe convenționale;

2. Sistemul ecologic a preexistat apariției omului pe Pământ, cel economic apărând pe o anumită treaptă a evoluției omului și fiind, evident, cel mai „tânăr”;

3. Prin componenta sa biotică, sistemul ecologic include existența omului. Din această perspectivă, omul trebuie să conștientizeze faptul că multe din acțiunile lui vizează, pe termen lung, distrugerea propriului habitat, a mediului în care a apărut și s-a dezvoltat;

4. Procesele economice au loc în cadrul sistemului ecologic și se desfășoară pe baza resurselor acestuia. Este evident că nici un proces economic nu se poate desfășura, fără un consum de resurse naturale, mai mare sau mai mic, direct sau indirect, mai eficient sau mai puțin eficient.

Triada menționată și locul dezvoltării durabile s-ar putea reprezenta sugestiv astfel:

5. Afându-se la capătul lanțului resurse – producție – consum, existența omului și evoluția sa depind, în ultimă instanță, de resursele aflate în sistemul ecologic;

6. Sistemul ecologic preia, fără voia lui, ineficiențele din celelalte două sisteme, sub forma produselor poluante și a exploatarei irațională a resurselor, dar și a creșterii demografice necontrolate.

(Continuare în numărul viitor)

Blocajul financiar în economia românească

(Continuare din pag. 1)

La rândul lor, majorarea arieratelor are consecințe atât în limitarea eficienței măsurilor de politica monetară, cât și în **influențarea negativă a trendului dezinflaționist**.

În cadrul **operațiunilor actuale de compensare** prin intermediul Institutului de Management și Informatică, care nu sunt efectuate prin sistemul bancar, sunt identificate **zilnic** un număr de cca. **300 circuite**, cuprinzând fiecare **până la 10 agenți** economici.

O astfel de metodă nu presupune avansarea de fonduri și, ca urmare, se fac compensări numai în cazul circuitelor identificate ca fiind închise, volumul anual fiind de cca. 200.000 miliarde lei, ceea ce înseamnă 25-30% din sumele reprezentând blocajul financiar.

Pentru accelerarea procesului, considerăm că este necesar ca în organizarea și desfășurarea operațiunilor de compensare să fie **implicat sistemul bancar**, utilizând în acest scop instrumente de plăți bancare, în condițiile **respectării principiilor prudențiale**.

În acest sens, se poate apela la unul dintre instrumentele de plată reglementate în prezent, cu flexibilitate în ceea ce privește condițiile de utilizare, transmitere, scadență etc.

În opinia noastră, instrumentul cel mai adecvat pentru acest scop este **biletul la ordin**, care poate fi utilizat pentru decontarea prin bancă a datorităilor restante ale agenților economici, atât cele aferente circuitelor închise, cât și celor deschise.

Pentru stingerea datorităilor restante în cazul **circuitelor identificate**, biletul la ordin se poate transmite, de la un obligat la plată la altul, prin **operațiunea de girare**, putând exista două situații:

- în condițiile în care se identifică un **circuit închis**, **ultima girare** reprezintă stingerea biletului la ordin, consecința fiind blocarea circuitului respectiv, deoarece emitentul devine girat și posesor al unei creanțe în același timp și cu aceeași sumă, fiind și obligat la plată, întrucât a emis instrumentul de plată; în consecință, biletul la ordin este **stins prin confuziune**;

- în condițiile în care se identifică un **circuit deschis**, stingerea datorităilor restante se poate realiza prin emiterea unui

bilet la ordin de către unul dintre obligații la plată, fiind apreciat de către banca respectivă ca încadrându-se în cerințele de bonitate impuse de aceasta. În această situație, **plata biletului la ordin** se va realiza de către emitent pe baza unui **credit** primit de la bancă.

În acest ultim caz, posibilitatea avansării de **fonduri bancare (credite)** se poate avea în vedere doar cu condiția respectării **principiilor prudențiale** care guvernează managementul riscurilor în activitatea bancară, inclusiv în ceea ce privește **garantarea** corespunzătoare a acestora (de exemplu, prin intermediul unor **garanții de stat**), în vederea evitării contaminării sistemului bancar.

Din această perspectivă, **nevoia reală de fonduri** pentru stingerea plăților restante se situează la circa 25% din dimensiunile blocajului financiar, având în vedere și proporția dintre blocajul financiar propriu-zis și blocajul financiar indus (bazat pe așa-numitul „**multiplator al blocajului financiar**”).

În aceste condiții, la un leu avansat de către banca agentului economic generator de blocaj propriu-zis, se pot debloca încă 3 lei reprezentând, în fapt, restanțele induse în circuit, acest raport reprezentând „**demultiplicatorul blocajului financiar**”.

Pe baza celor de mai sus, apreciem că pentru **sustinerea deblocării plăților restante** din economia națională (în condițiile menținerii unui așa-numit blocaj financiar rezidual) sunt necesare **fonduri bancare** de minim **100.000 miliarde lei** (trebuie remarcat faptul că această valoare **depășește cu cca. 20%** întreg portofoliu de credite al **Băncii Comerciale Române**, principalul finanțator al economiei reale).

Pe lângă condițiile favorizante menționate, blocajul financiar este și **urmare a indisciplinei financiare și managementului defectuos al unor operatori economici**, neadaptat la rigorile pieței concurențiale și nesancționat de legislația internă privind disciplina financiară și contractuală.

Pornind de la faptul că și sistemul bancar este interesat de crearea unui mediu economic sănătos, prin instaurarea disciplinei financiare și de plăți și prin fluidizarea circuitelor monetare, considerăm că **principalele măsuri**

necesare în vederea **diminuării blocajului financiar** sunt:

1. Utilizarea unui mix de **politici macroeconomice** care să promoveze creșterea **economică durabilă**.

2. Accelerarea procesului de **privatizare/restructurare** a societăților economice cu capital de stat, care să conducă la eficientizarea activității acestora și la îmbunătățirea capitalizării, în special prin infuzie de capital.

3. Accelerarea **restructurării utilităților publice** și crearea unui mediu concurențial în acest domeniu, care să prevină creșterea prețurilor.

4. Restructurarea activității la nivel macroeconomic, prin **adaptarea ofertei la cerințele pieței** și a structurii producției la nevoile reale ale consumatorilor finali și intermediari. În acest scop, se poate acționa pentru **eliminarea din circuitul economic** a agenților economici (în special a celor cu capital de stat), care nu au perspective de redresare și piața de desfacere, manifestându-se constant ca **generatori de pierderi și arierate**.

5. **Actualizarea legislației** specifice, în scopul **îmbunătățirii disciplinei contractuale** și de plăți a agenților economici. În acest sens,

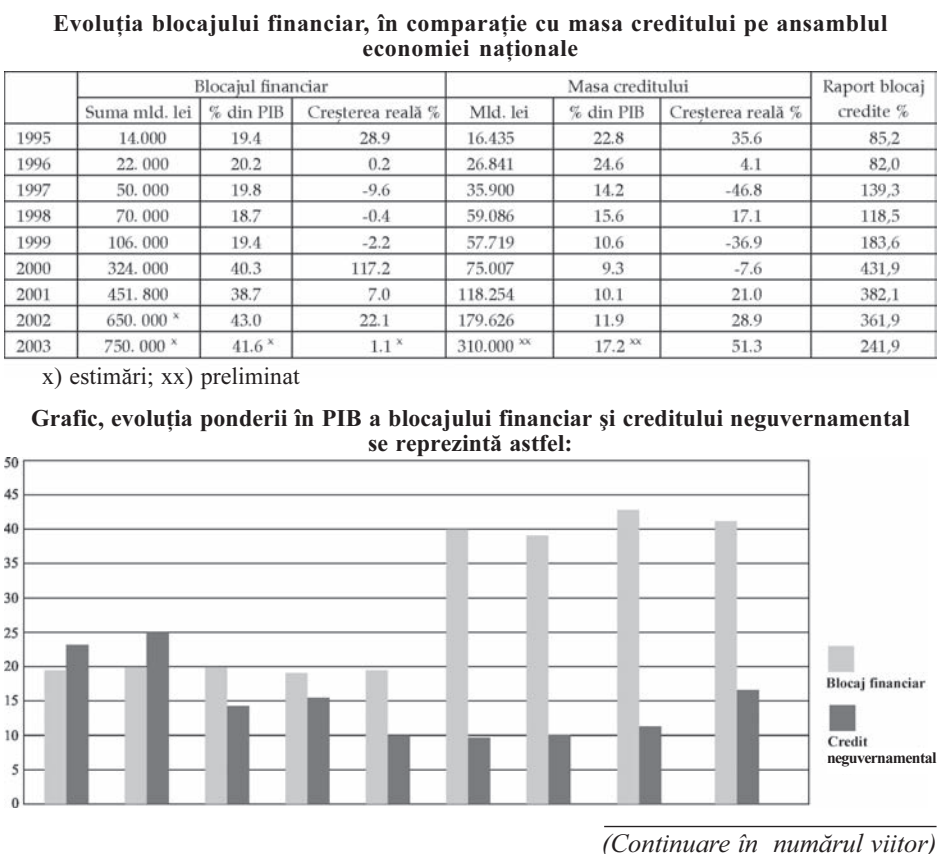
se poate aprecia că, în prezent, România intră într-o **etapă nouă** în ceea ce privește **reforma sistemului bancar și armonizarea legislației bancare** cu cea din sfera Uniunii Europene, prin:

a) recenta modificare și completare a **Legii bancare** și emiterea de către autoritatea în domeniu bancar a unor **norme în domeniul riscurilor semnificative**, controlului intern și auditului intern și a unor norme privind **cunoașterea cliențelor**;

b) reglementarea **liberalizării etapizate a operațiunilor contului de capital** și financiar și adaptarea legislației funcționării organizațiilor cooperatiste de credit și a caselor de economii pentru domeniul locativ;

c) perfecționarea legislației aplicabile prevenirii și sancționării **spălării banilor**.

În conformitate cu prevederile legale menționate, Banca Națională a României emite reglementări generale, inclusiv privind **instrumentele de plată**, coordonează și supraveghează **sistemele de plăți** de interes național și stabilește măsurile necesare pentru prevenirea și eliminarea oricărei situații care periclitează buna funcționare a sistemelor de plăți.

(Continuare în numărul viitor)

Consortiile universitare

Un proces „fără întoarcere”

(Urmare din pag. 1)

„Ploaia de bani” abătută asupra universităților performante impune menținerea sau refacerea consorțiilor, dar impune și un alt sens evolutiv: transformarea acestor universități în generatoare de industrie „de vârf” și apariția genului de *universitate hibridă* denumită *universitate antreprenorială*. De ce hibridă? Deoarece ea își păstrează funcția tradițională – de pregătire a forței de muncă înalt calificată – și preia una nouă, specifică industriei, de producție performantă. Aceasta ultimă funcție o transformă fundamental, într-un fel de „școală la locul de muncă”, de „școală uzină”, concepte prezentate în epoca industrială, dar care priveau pregătirea profesională inferioară: ucenicie la locul de muncă, școală profesională, uzina subordonată școlii etc.

Analiza detaliată a conceptului de consorțiu este absolut necesară pentru înțelegerea dinamicii evoluției învățământului superior contemporan. Consorțiul nu apare inițial în învățământul superior, ci în economie, ca formă de organizare a băncilor, întreprinderilor, între ele sau unele cu altele, întodeauna în vederea atingerii unui scop; rezolvarea unui *proiect*, a unei intenții etc. Iar când este vorba de proiecte, apar întodeauna și riscuri, care *se impart*, pentru a evita ca eșecurile să distrugă agenții implicai. Din economie, noțiunea de consorțiu trece în învățământul superior, organic în SUA, apoi în UE și, cu totul recent, în România. Cele 3 viteze de dezvoltare a învățământului superior reapar: SUA, UE,

celelalte țări, inclusiv România. Strict logic, consorțiile sunt „înțelegeri de cooperare”, „parteneriate”, „colaborări”, „relații speciale” – determinate de un anume scop, proiect, țință. Pot fi 2, 3 sau mai mulți parteneri, legați în lanț sau în alte configurații, cu un centru dominant sau fără; între bănci sau întreprinderi, între bănci și întreprinderi. Era firesc ca universitățile să preia experiența existentă în sfera consorțiilor din economie, motivația fiind aceeași: nevoia de a face față unor proiecte care le depășeau forța economică și umană pentru a le realiza.

Consortiile universitare pot apărea mai repede sau mai lent într-o anumită țară, pot fi acceptate sau respinse de o universitate anume, pot pune probleme când este vorba de universități de stat sau particulare, dar procesul este, pentru a prelua expresia dr. Cristian Bode, secretarul general al DAAD din Germania, „fără întoarcere” (Prozess unumkehrbar).

În ceea ce privește România, dl. ministru Alex. Athanasiu a prezentat această problemă la „Conferința Națională a Învățământului Superior” de la București (noiembrie 2003) și, așa cum ne informează ziarul „Adevărul”, a detaliat-o la Iași, în fața reprezentanților învățământului superior, sub forma unui *proiect de lege privind crearea consorțiilor universitare*.

Așa dar, după o perioadă bună de tăcere (din 1999 când a avut loc Conferința de la Bologna și până în 2003) încep să se grăbească. Dificultățile nu lipsesc. După cum ne spune Ana-Maria Cladis, reprezentanții

PNL Cluj l-au acuzat pe dl. Athanasiu de „demagogie”, „retorică demagogică”, „neseriozitate”. Dovada ar fi faptul că în ultimii 3 ani a fost „demolată reforma Marga”. (Domnul Marga a semnat Declarația de la Bologna din 1999, în numele guvernului român). Mai mult, guvernul PSD a abrogat ordonanțe din 2000 elaborate în vederea aplicării „Declarației de la Bologna”. Ca un avertisment sună în acest context cuvintele rectorului Universității de Medicină din Iași (profesor univ. dr. Carol Stanciu): „Că vrem sau nu, viitorul aparține consorțiilor universitare”, „structurile se vor schimba chiar și fără voia noastră”. Alte luări de poziție rămân și ele semnificative: „decizia se poticnește *la vârf*”, „ne-o iau particularii înainte”, „trebuie să învățăm să ne apropiem de viitor”, „unificarea administrativă – un demers periculos”, „viitorul aparține universităților particulare” etc. Încât, dl. Alex. Athanasiu nu mai are de ales. *Procesul* este „fără întoarcere”, chiar dacă și „culturile particulare” (țările) îl vor parcurge în condiții foarte diferite și cu viteze greu de anticipat (iar dacă este vorba de viteze, MECT, prin conducerea lui, are un cuvânt greu de spus, chiar și atunci când „tace” sau amână producerea unui proces ca acel privind modernizarea învățământului universitar, sau ca acel care impune acceptarea, ca legitim și de perspectivă, a învățământului particular alături de cel de stat. Fie și pentru simplul motiv că acesta din urmă este mult mai adaptabil la noile provocări ale modernizării tehnologiilor și economiei în epoca postcapitalistă.

De la Maiorescu la maiorescianism

Prof.univ.dr. Gh. Al. CAZAN

(Urmare din numărul trecut)

Nici în privința maiorescianismului politic, lucrurile nu stau mai bine decât în cea referitoare la influența exercitată de Maiorescu în sfera estetică și a criticii literare.

În *Scufundarea în adâncuri. Filosofia lui Maiorescu* (București, Editura Typo Press, 2002) nu am atins decât în măsura în care cercetarea filosofiei lui Maiorescu o cerea, ceea ce s-a numit concepția politică a lui Maiorescu și dominantele activității sale politice. Nici în paginile de față nu se vor analiza cele mai sus pomenite. De aceea, vom sublinia două aspecte pe care le considerăm ca esențiale mentalități și intereselor publice cultivate cu dăruenie de Maiorescu decenii în șir.

Primul aspect. Maiorescu a fost conservator, a ocupat posturi înalte ale Partidului Conservator. Din perspectiva ideologiei conservatoare de factură românească a fost un adversar tenace al liberalismului și politicii liberale. Ca și al ideologiei și politicii socialiste românești. Maiorescu a fost un conservator democrat. Conservatorismul lui Maiorescu nu a avut încheșări conceptuale, riguroase, sistematice, așa încât la rigoare este o eroare teoretică să se vorbească de concepția lui politică. Idei politice a avut, reprezentări politice, asemenea.

Prima „ generație maioresciană” nu a dat, cu excepția la care ne vom referi imediat, ceva consistent, în domeniul teoriei politice conservatoare.

Al doilea aspect. Maiorescu a avut și ca om politic aceeași comportare față de elevii săi, pe care a afișat-o fără rezerve și cedări, în pretenția ca ei să se manifeste public, prin lucrări, ca antigherșiști. El a ajutat material și moral pe studenții descoperiți cu forțe intelectuale remarcabile, nu numai în convingerea că viitorul îl va ilustra cu însemnate contribuții în una sau alta dintre formele culturii, ca și cu speranța că se vor alătura politici conservatoare și o vor sprijini fără rezerve. Pe cei care i-au rămas fideli i-a susținut cu fervoare, nu todeauna și cu dreptate, în diferite și foarte importante ocazii. Pe alții, care i s-au părut că nu ar fi de maximă „siguranță”, i-a sancționat drastic, tot în situații de importanță pentru viața lor. Despre maiorescianism în politică se poate vorbi doar în sensul că unii dintre favorizii săi au fost membri ai Partidului Conservator la îndemnul și sub supravegherea atentă a profesorului lor. În timp, câte unul dintre partizanii politici avea să se despartă de el, fie pentru o „ramură” desprinsă din Partidul Conservator, fie, ceva mai târziu, după moartea profesorului și dizolvarea partidului său, pentru alte partide. Traiectoria politică a lui C. Rădulescu-Motru este un exemplu care ilustrează participarea gânditorului la punerea bazelor teoretice ale doctrinei conservatoare și, mai apoi, în perioada interbelică, de reconsiderare a conservatorismului în vederea elaborării ideologiei statului țărănesc. Cât despre P.P. Negulescu, avea să părăsească Partidul Conservator ca să devină, după primul război mondial, membru al Ligii Poporului, transformată în Partidul Poporului (Averescu).

D’après un raport d’évaluation de l’UE, la collaboration scientifique en réseau est fondamentale pour que l’EER porte ses fruits, in (Cordis focus, numero 217, 24 mars 2003, p. 13).

Elena Solunca Moise – Interviu cu prof. Ilie Bădescu, în *Academia*, revistă de știință, cultură și artă editată de Academia Română, an XIII, nr. 10, ianuarie 2003, p. 29.

Gheorghe Șincai – 250 de ani de la naștere (1754-1816) Simpozion național la Târgu-Mureș

Emblematic pentru tratarea unei asemenea teme este chiar titlul reprezentativ al sale opere „Hronicul românilor și a mai multor neamuri.” Gheorghe Șincai se află printre luminatele minți ale intelectualității românești din vremea aceea – Samuil Micu, Petru Maior, Ioan Molnar-Piurari, cei doi episcopi români – unit și ortodox – Ioan Bob și Gherasim Adamovici – care au contribuit la redactarea, anonim, a celor patru ample memorii, reunite sub cunoscutul generic *Supplex Libellus Valachorum* adresate Curții imperiale de la Viena – două în 1791, unul în 1792 și unul în 1804, în care, printre-o solidă argumentație de ordin istoric, filologic, demografic și cultural, demonstrau prioritățile națiunii române în Transilvania și drepturile ei inalienabile asupra teritoriului locuit, *Supplexurile* constituind temeiul revoluționar de ordin național și social al poporului român din Transilvania.

Din bogatul registru tematic al subiectelor abordate se detașează caracterul interdisciplinar care a conferit simpozionului o viziune amplă, cuprinzătoare, participanții la lucrări dezlănțuind astfel imaginea complexă asupra vieții și operei unuia dintre marii cititori ai Școlii Ardelene. Iată câteva dintre temele mai relevante care au izbutit să construiască adevărate punți între trecut și prezent: „Sensuri actuale în viața lui Gheorghe Șincai” (prof. univ. dr. Mirela Tomus – Sibiu); „O dimensiune a creației Școlii Ardelene – opera biblică” (prof. univ. dr. Ioan Chiniș – Cluj

Napoca); „Receptarea operei lui Gheorghe Șincai” (prof. univ. dr. Grigore Ploșteanu – Târgu Mureș); „Gheorghe Șincai în contextul vieții sociale, naționale și culturale din Transilvania în a doua jumătate a secolului XVIII și începutul secolului XIX” (prof. univ. dr. Mirela Regneală – București); „Preocupări economice în opera lui Gheorghe Șincai” (prof. univ. dr. Vasile Dobrescu – Târgu Mureș); „Șincai în literatura română” (prof. univ. dr. Ion Buzăși – Alba Iulia) s.a.

Îneditul acestei manifestări s-a câștigat o și mai mare relevanță prin faptul că participanții la simpozion au avut o inițiativă emoționantă, pormind, imediat după încheierea lucrărilor simpozionului, într-un pelerinaj intitulat, cum putea fi altfel, decât „Pe urmele lui Gheorghe Șincai” în comuna Răciu, localitatea în care s-a născut, apoi în comuna Șincai, localitatea în care și-a petrecut copilăria și a făcut studiile primare, precum și în satul Săbeș, unde a învățat în limba maghiară.

Că de Domnul, ca asemenea rememorații să fie cât mai frecvente, ca asemenea lecții de istorie, trăită și retrăită, să transmită generațiilor actuale și viitoare, mesajul cuvenit – să nu ne uităm rădăcinile, să cinstim mereu cărturarii care au luptat pentru ideea de unitate de neam și de țară.

Adela DEAC

Chiar și Simion Mehedinți, în care Maiorescu a crezut mai mult decât în oricare altul dintre apropiații săi, a trecut, la începutul deceniului doi al secolului al XIX-lea, la o altă orientare politică.

„Convorbirile literare”, casa din str. Mercur, sediul rectoratului, amfiteatrul universitar și catedrala au fost spațiile în care Maiorescu se exercita în voia sa și cu finalități matematic (logic) stabilite. Și se pot adăuga, după vremuri, și altele, cum a fost parlamentul, unde Maiorescu se producea frecvent, punând în scenă marea sa artă oratorică, asemănătoare, în structura ei, cu oratoria practică la prelegerile universitare sau „prelecțiunile populare.”

Iradia, din toate aceste locuri, voința actorului de a fi ascultat și urmat de către cei pe care îi „descopereă” peste tot, dar, mai ales, în exercitiul universitar.

S-a vorbit, și în temeiul demnităților ocupate de Maiorescu – evident că nu în nedezlipire de ideile și intenționalitățile practice acolo lansate – de maiorescianism. Așa, de exemplu, a făcut carieră ideea maiorescianismului și a maiorescienilor de la „Convorbiri literare.” Prin maiorescianism înțelegându-se, în cazul „Convorbirilor

Opinii în Opinia

literare” ideile axă, ghid ale revistei, „programul” cultural datorat, în esență, lui Maiorescu. Dar, prin maiorescianism s-a înțeles și ansamblul lucrărilor de diferite genuri (literar, filologic etc.) publicate în revistă. Cât despre cei ce vor fi fiind maiorescieni, pare a fi de prisos să afirmăm că nu puteau fi alții și altceva decât fie toți cei care au publicat în revistă, fie doar cei care, publicând, s-au integrat programului gândit de Maiorescu. Deși revista era junimistă, ceea ce nu se reduce doar la ideile și opțiunile lui Maiorescu. Termenul de maiorescieni poate fi restrâns la grupul ales de Maiorescu pentru a conduce revista în diferite perioade din existența ei.

Situațiile semnalate nu sunt imaginare. Ele se întâlnesc în exegeze ale fenomenului „maiorescianism”. Că înțelesurile termenului nu sunt univoce se explică, prioritar, prin dificultățile, dialectica și procesualitatea implicațiilor socio-culturale și politice ale ideilor lui Maiorescu. În al doilea rând, prin varietatea formelor de receptare a lor. Și, apoi, prin ceea ce pune de la sine exegetul într-o materie pe care a studiat-o în felul său, cu bibliografia aleasă după gusturile sale, informație etc., cu idoli lui și câte încă altele.

Oricărui dintre înțelesurile maiorescianismului atribuit i se pot opune, întemeiat, decii de fi arbitrar, judecări contrare, cu valoare de adevăr. Iată, de exemplu, aprecierea că toți care au publicat la „Convorbiri literare” au stat sub supravegherea lui Maiorescu, i se opune ideea că în paginile revistei au publicat C.Rădulescu-Motru, Mihai Dragomirescu, N. Iorga, A.C.Cuza, Ioan Bogdan, Duliu Zamfirescu etc. Or, dacă primii doi au fost, o vreme, „maiorescieni”, ei aveau să-și „croiască” fiecare drum propriu, iar ceilalți nu aveau nimic din ceea ce s-ar zice că ar fi maiorescianism. Dacă ideea de mai sus: „Toți care au publicat la „Convorbiri literare” au fost maiorescieni” poate fi socotită ca una exagerată, se poate aplica același procedeu și altor (celorlalți) conotații ale maiorescianismului. Judecării: „Convorbirile literare” au stat sub nemijlocita îndrumare a lui Maiorescu i se opune, corect, judecata: „Nu todeauna, în istoria vieții lui Maiorescu, revista a stat sub îndrumarea lui nemijlocită.” Adevărul judecării din urmă este atestat chiar de existența unor numeroase colegii de redacție alcătuite, nu rareori, din personalități care nu se mai aflau sub tutela fostului lor profesor.

2. „Infidelități”. Către alte orizonturi spirituale

Influența lui Maiorescu asupra foștilor săi elevi a fost ... istorică. Ea a rezistat o vreme, s-a exercitat într-un timp cu determinări istorico-culturale. Ceea ce, în fond, tine de logica evoluțiilor (și involuțiilor) fenomenelor care alcătuiesc, ca într-un aparent labirint, totalitatea vieții istorice.

Elevii ai lui Maiorescu nu au rămas „fideli” profesorului lor și pentru motive care țin de personalitatea lor, de evoluția capacității lor de alegere a ceea ce credeau că ar fi în acord cu „alt” întâlnit socio-cultural și politic, de conflictele specifice inclusiv scenei culturii românești a vremurilor. Pentru că, de la 1860 (anul revenirii lui Maiorescu în țară) și până în 1917 (anul morții lui), istoria practică a țării și cultura românească nu s-au furiat în tipare

unice. Dimpotrivă, fond și forme ale istoriei s-au modificat, rezultat al acțiunii oamenilor. Maiorescu însuși a contribuit la „schimbarea” istoriei. A fost nevoit să susțină polemici, bătălii culturale și politice. Liberalii erau în permanentă stare de veghe, Ghera era alături, au venit semănătorismul, poporanismul, 1888, 1907, războaiele balcanice, primul război mondial. Marile personalități, acelea care într-o vreme au crezut, cu dreptate, că istoria li se datorează, își prelungec credința și dincolo de istoria îndatorată lor. Stă, aici, o iluzie dureroasă, cu aspecte tragice unecori, cu sancționarea drastică, în virtutea iluziei, a istoriei prezente și a acelorora inserați vremurilor. Maiorescu a fost o asemenea mare personalitate. Vine o vreme când istoria e mai tare chiar decât marile personalități. Asemenea vreme înecuse, pentru Maiorescu, în cazul relației cu elevii săi, încă de la început de secol XX.

Dacă maiorescianismului politic, și nu numai acestuia, i s-a observat marginile, ba chiar eșecul – vorba lui Maiorescu, *nu există nici o limită eternă, dar etern există o limită* – maiorescianismului i s-a atribuit „izbânda deplină” în „spațiul ideologiei literare.” Iar „cea mai importantă” izbândă ar fi fost, *cu siguranță câștigată în învățământ și în viața culturală* (s.n.s.).¹

Aprecierile subliniate au fost argumentate: 1) „personalitățile alese de Maiorescu s-au impus în viața universitară românească și, de aici, în cea culturală”; 2) C.Rădulescu-Motru, Simion Mehedinți, P.P. Negulescu, Mihai Dragomirescu au devenit, prin „școlile create de ei au „controlat academia, învățământul universitar de cultură generală și, de aici, cel liceal”; 4) deci: „personalitatea tutelară” a lui Maiorescu a continuat să domine sau să se controleze – prin foștii săi studenți – academia, învățământul universitar și liceal, și asta până în 1940.

Argumentarea este „șubredă”, mai ales că stă sub termenul de maiorescianism. Nu e deloc clar de ce ar fi izbândă a maiorescianismului faptul că personalitățile alese de el s-au impus în viața universitară românească și în cea culturală. Este, desigur, adevărat că numele invocate au dat strălucire învățământului românesc. Motru în psihologie, și, într-un fel, în metodologie, teoria cunoștinței și logică; P.P. Negulescu, după cum am spus mai înainte, în istoria filosofiei, Mehedinți, în geografie, Dragomirescu, în estetică și teorie literară. Dar, faptul „alegerii” lor de către Maiorescu nu spune nimic despre ce s-a întâmplat cu fiecare, în domeniul ilustrat. „Alegerea” nu este maiorescianism, ci se putea vorbi doar de faptul că profesorul a știut să descopere talentele, ceea ce ne înseamnă că am fi avut, aici, un ...ism, maior-ism. Când vorbim de cuvinte terminate în sufixul *ism*, ne reprezentăm un curent. Or, nici vorbă de așa ceva în cazul de față.

Apoi, după câte știm, Motru a creat o filosofie originală, însă nu a ajuns – nu explicăm acum de ce – să creeze o școală filosofică, nici una în psihologie, deși în acest domeniu a avut colaboratori străluciți. P.P. Negulescu, la rândul-i, n-a adunat în jurul său, elevi care să fi alcătuit o școală ca atare. Exemplele pot continua. Se înțelege, cred, că nici unul dintre ei n-a devenit o instituție, decât dacă acordăm termenului conotații forțate, sensuri metaforice. Se poate zice, despre Motru că a fost o instituție în sensul culturii sale, al varietății cursurilor predate – estetica, istoria filosofiei etc. Dar aceasta, firește că în sens metaforic.

Școală, repens, nu i-a fost dat nici unuia să creeze, deși nu le-au lipsit cunoștințele care să le fi permis, cu folos pentru cultura română, un asemenea fenomen care altora, cum se știe, nu le-a lipsit.

Că „instituțiile” create de ei ar fi *controlat* academia și toate celelalte puse după academie e pur și simplu frumos zis, numai că de ocolim stările reale, zisa trece ca o dorință nobilă a exegetului. Nici unul dintre cei menționați n-a controlat academia, învățământul universitar și liceal. Deși Negulescu avea să fie (1921/22) ministru al învățământului, Motru președinte al Academiei Române (1938-1940) etc. A controla are sensuri precise. Să controlezi academia și învățământul înseamnă să ai la dispoziție forțe care să-ți permită un asemenea act. Or, ei n-au dispus de mijloace de control. Au rămas universitari, unii au condus reviste influente, ceea ce nu înseamnă că dispuneau de instrumente de control al unor mari instituții. Ei n-au fost instituții în sensul propriu al cuvântului instituție, ci doar în acela prin care se atribue unor persoane merite economice într-unul sau câteva domenii ale creației.

Concluzia care spune că, prin elevii săi, instituții care au controlat etc., Maiorescu însuși ar fi controlat academia, învățământul, cultura nu se susține pentru că rezultă din premise fără acoperire. Deductiv, da, concluzia e adevărată, dar material ea cade o dată cu premisele de la care pleacă.

SPIRU HARET OMUL

1851-1912

„Toată virtutea lui Haret vine din neclintita lui încredere în viitorul neamului nostru”

G. Diamandy

„Acest om de bine, care a trăit pentru dreptul și pentru suferința altora”

N.Iorga

Un nume care onorează, un nume care obligă

(Continuare din pag.1)

Acest om de știință, care se întorcea în țara lui cu un doctorat luat la Paris, acest adevărat *om de știință*, cum spunea despre el în 1903 N. Iorga, s-a dovedit cel mai realist, cel mai tenace reformator al învățământului românesc. A fost în trei rânduri ministru de Instrucțiune și Culte (1897-1899, 1901-1904, 1907-1910), timp în care a dat învățământului românesc o orientare cu totul nouă și, nu ne sfîim a spune, de-a dreptul revoluționară. L-a văzut nu ca pe o direcție paralelă cu viața societății românești, ci a căutat să-l facă să izvorască din cerințele acestei societăți, întorcându-și roadele asupra tuturor, asupra celor ce aveau nevoie de lumina cărții, pentru ca lumina să pătrundă în casele lor, în existența lor. A focalizat rosturile școlii către ceea ce însemna legarea ei de practică în sensul imediat și superior al cuvântului, făcând din ea și din slujitorii ei, învățătorii, părghiile îmbunătățirii vieții țaranului român, ale deșteptării conștiinței acestuia. Tot N. Iorga spunea că, de la un moment dat,

Spiru Haret și-a consacrat viața învățământului românesc.

Dar nu unui învățământ în sine, ci unuiu văzut ca o realitate spirituală. De aceea slujitorilor lui din lumea satelor le-a conferit o misiune care, începând cu cea din sala de clasă, nu se oprea după ce lecțiile se încheiau. Dimpotrivă. Dar ce n-a imaginat acest om al științelor exacte pentru satul românesc și câte n-a reușit să pună în practică?

A fost un om care a simțit ca nimeni altul cerințele vremii sale și a prevăzut ceea ce trebuia făcut pentru viitorul satului nostru. N-a strălucit prin discursuri răsunătoare, prin volute oratorice, prin prestidigitații verbale, prin efecte de tribună. A lucrat cu temeinicie, cu un spirit al realității pe care mulți din cei ce se aflau în jurul lui, prinși în vârtejul sfâșierilor politice, atenți la ceea ce clipa le putea aduce profitabil, nu l-au avut.

De aceea, la moartea lui, contemporanii i-au adus omagiu care nu era deloc de circumstanță. În frunte cu Nicolae Iorga, cel ce fusese alături de Spiru Haret, cu ale cărui idei se întâlneau nu o dată și le

sprijinise cu ardoare (un studiu despre *Spiru Haret și Nicolae Iorga* ar fi cât se poate de necesar pentru a înțelege mișcarea ideilor în România acelor vremi), numeroși intelectuali, învățători, profesori, scriitori, ca și oameni politici au ținut să-i aducă un omagiu sincer.

Apărute în numărul 1 din anul 1913 al revistei „*Viața Românească*”, toate aceste mărturii, din care am extras aici câteva fragmente, luminează dimensiunea umană a lui Spiru Haret, spiritul său de dreptate, împotrivirea sa energetică la tot ce însemna intrigă, lovitură neloială, spiritul său de sacrificiu, realismul soluțiilor sale.

Le republicăm acum din dorința de a-l cunoaște cât mai bine pe cel ce este patronul spiritual al universității noastre al cărui nume îl poartă cu mândrie. Dar care ne creează obligații morale deosebite, făcându-ne să ne gândim la faptul că Spiru Haret a fost omul de o înaltă moralitate, omul de acțiune hotărâtă care a conferit școlii o dimensiune hotărâtoare în evoluția societății românești, care nu a stat o clipă în cumpănă pentru ca școala să fie a poporului, pentru ca acest popor să beneficieze de toate roadele ei.

Spiru C. Haret
Ultima fotografie

cu metodă, să le rezolve cu maturitate și să urmărească cu stăruință îndeplinirea lor. Tenacitatea era una din calitățile lui dominante.(...)

La un asemenea om oportunismul și intriga n-aveau ce căuta. Nu numai că Haret nu era în stare să sacrifice o convingere vreunei considerațiuni personale, dar dimpotrivă nu se sfia pentru izbândă unei credințe să expue toată situația lui. Niciodată nu s-a văzut mai bine acest lucru decât în 1907. Învățători și preoți erau acuzați că au fost instigatorii răcoalelor, iar în jurul lui Haret, vrămașii creaseră o atmosferă de suspiciune. El n-a

stat nici o clipă la îndoială. Deși știa că va întări bănuielile și că-și va atrage ura multora, a înfruntat furtuna și cu hotărâre a luat apărarea publică a celor ce-i credea pe nedrept învinuiți. Cât despre intrigă, Haret avea pentru micile combinațiuni de culise, pentru acele uneltiri meschine care joacă un rol atât de covârșitor în viața noastră politică, o inaptitudine organică așa de profundă, încât ai fi crezut că se prefăce, dacă n-ai fi cunoscut sinceritatea lui firească. Candida lui naivitate deconcerta până și pe cei mai încercați în arta acestor meșteșuguri. Realismul său inalterabil purifica aerul și înviora conștiințele decepționate.

Tăria lui stă în râvna înfăptuirii

G.Diamandy

Ochii, plutind adese în melancolie, visau, în ceața timpurilor viitoare, uriașa trezire. Și în acele clipe de nădejde nelămurită, Haret zămbea sfios, desvălindu-și sufletul unei raze blânde și calde. Bărbatul întunecat se lumina, prin cele două ferestre lui veșnic deschise spre colțșorul albastru, sorbind în sine mulțumirea de a crede și beția fericirii celorlalți. Clipe rare și trecătoare.

Omul munea un an pentru un vis de-o clipă. Idealist era desigur, altfel ar fi fost un profesional și un specialist. Tăria lui însă sta în râvna înfăptuirii.

Întreaga înfăptșare era neclintit de stăruitoare, aproape încăpățănată, cu străveziul autoritarism al firilor tăcute, care cred nu numai pentru ele, ci și pentru alții.

Totuși pe trăsăturile tăioase, ca pe niște culmi, fulgera credința, pe muchi și ascuțșuri. Altei ori umbre adânci se întindeau învăluind fața de bronz; arătare de durere amărie. Se risipeau când vorbea Haret: vorbea nu ca să plăcă, ci să învingă. Dar în sine, firea omului era desdoită

Apriga voință a realizării a ceea ce el credea era stânjenită, încețată de oameni și de împrejurări, strânsă între dușmăniile de culise și inerțiile naționale.(...)

Toată virtutea lui Haret vine din neclintita lui încredere în viitorul neamului nostru. Și de ar fi să-i bănuim ceva, e că lui nu-i era îngăduit să ne lase orfani în ceasuri atât de grele pentru românism, când un nume, al lui, era pentru cei mulți, un stindard.

Haret a văzut mai multe sate, a vorbit cu mai mulți țărani în satele lor, decât au văzut și au vorbit toți miniștrii la un loc

Spiridon Popescu

De când e țara românească și de când a avut ea miniștri, de s-ar putea face o socoteală, s-ar dovedi că Haret a văzut mai multe sate, a vorbit cu mai mulți țărani *în satele lor*, decât au văzut și au vorbit toți miniștrii la un loc, pe câți i-ar putea număra istoria tuturor pământurilor locuite de români, din timpuri uitate și până astăzi.[...]

Mult mai suferea, bietul om, din pricina încheerilor și a concluziilor la care ajungeau feluritele comisii, însărcinate cu studierea și propunerea diferitelor măsuri. Se temea grozav, în măsurile pe care voia să le ia, să nu cumva să greșească, mai ales când era vorba de avut părerea unor competiți în materie. Simțea el că lucrul trebuie să fie într-un fel și se pomenea cu încheeri din partea comisiunilor, cu fel de fel considerente, juste în aparență, dar detestabile la urmărele practice. Dar o parte dintr-o rezoluție, pusă pe un raport, în 16 Noembrie 1910, care se găsește înregistrat la minister la No. 81385. Cunosoc împrejurările care l-au adus să pună această rezoluție. L-am văzut zbuciumându-se și luptându-se în fața unui nesfârșit număr de avize și de comisii. Mi-am copiat această rezoluție pentru că în ea se trădează și inima omului care a pus-o!

„Elevii normaliști bursieri fiind totdeauna foarte săraci, nu trebuie să li se îngreuiereze intrarea în școală până a o face

unei ori imposibilă. Regulamentul le cere la intrarea în școală un număr enorm de obiecte dintre care multe inutile sau de lux, ca șoșoni etc. Această parte a regulamentului trebuie modificată și numărul obiectelor redus la minimum posibil. Să se suprimă tot ce este de prisos sau în dublu, sau care la rigoare poate lipsi. Și eu am fost bursier și nu am avut nici trei plapume și cuverturi, nici papuci, nici două perechi de ghețe, nici o mulțime de alte lucruri, care se cer azi de la copii orfani sau de săteni săraci. Afară de aceasta trebuie să se înceteze cu abuzul uniformelor, și al modelelor: saltea după model, perne după model și alte absurdități de acestea. Copiii vor aduce obiecte, cu care să se poată servi ori de ce model ar fi. Cei care intră în școală pentru prima oară vor fi admiși cu hainele ce vor avea și pe care le vor purta până se vor rupe, chiar dacă nu vor fi de uniformă. Cei care vor voi, sau vor putea să-și confecționeze acasă obiectele de îmbrăcăminte, o vor putea face. Fetele își vor coase uniforma în școală, încet-încet. Părinții vor avea și facultatea de a depune o sumă de lei 70, nu mai mare, pentru a li se procura de școală obiectele pe care le cere regulamentul. Copiii care, la intrare în școală, nu vor avea toate obiectele cerute, vor fi îngăduiți să și le procure treptat până în trei luni.”

Așa l-am cunoscut pe veneratul nostru Haret

Ion Mihalache

[...]Înainte de 1907, scrisesem un articol, cum credeam eu că s-ar putea organiza politicește țărănimea. Trec răcoalele și începe goana după instigatori. Măcar că în Muscel nu fusese mai nici o mișcare, totuși, prefectul județului nostru, fiind un viteaz militar, pune mâna pe articolul meu și face ce face de-mi vine un avertisment.

Fac un memoriu lui Haret – și pedeapsa mi se ridică imediat.

Peste vreo doi ani, inspectorul școlar mă oprește de la examenul de înaintare, cu un alt avertisment, pentru că nu m-am ținut strict în cadrele subiectului unei conferințe de psihologie!

Mă hotărâsc atunci să mă duc personal la ministru: nu mai aveam încredere într-un simplu memoriu.

Mă duc și mă-năpârnă-n ușa: „Cum te numești?” – Îi spun numele. Imediat și-aduce aminte de...antecedentele mele: „A! D-ta ești de la Topoloveni Muscel.”

– Da, zic eu, bucurându-mă că mă cunoaște și că deci am trecut. – „De ce nu ești mai prudent, domnule? Te-am mai scăpat acum doi ani de una, – nu te-ai învățat minte? Îmi puneti atăta lume pe cap cu imprudențe d-astea...”

Văzând eu că știe totul, am cercat să-i vorbesc. Dar mi-am pierdut cumpătul; doar am putut zice: „Voiu să lămuresc cum stau lucrurile, domnule ministru.”

Dar mi-a răspuns scurt: „Fă-mi un memoriu amănunțit; și puteai să-l faci acasă, să nu mai pierzi vremea pe- aici”.

M-am dus, am făcut memoriul, l-am lăsat, am plecat, – cu puțină nădejde.

N-a trecut mult, și mi s-a ridicat și pedeapsa aceasta.

Așa am cunoscut pe Haret; pe veneratul nostru Haret.

1. Deși mai apoi inspectorul i-a făcut onoarea s-o laude și să mă îndemne a o tipări!

Coperta numărului din ianuarie 1913 al revistei *Viața Românească*, închinat evocării personalității și străduințelor marelui educator

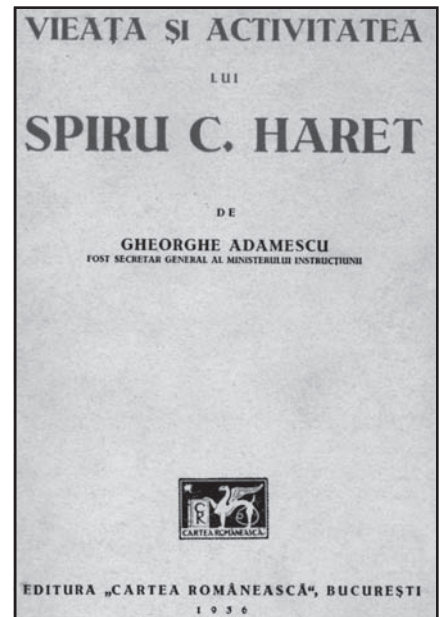
Suflet de apostol

I. Al. Brătescu-

Voinești

[...]De multe ori în convorbiri cu unii și cu alții mi-am exprimat părerea că avem un singur om politic cu totul superior, pe el. Da, îți mărturisesc, că el era singurul om, în fața căruia mă simțiam umilit. Mă umilea măsura lui, conștiința lui de datorie, curătenia sufletului lui evlavios și uriașa lui putere de muncă.

În vremea noastră de americanism și de scepticism, care admite toate, era singurul om care nu glumea cu anumite lucruri, care desprețuia zeflemeaua, care nu confunda șiretenia cu inteligența, – singurul om pentru care realitatea sufletească era mai de preț decât realitatea materială, singurul suflet de apostol, pe care pusese complet stăpânire marea și fără de preț credință, că mântuirea neamului nostru nu stă atât în îmbogățirea lui, cât în însuflețirea lui.[...]

Coperta cărții *Vieța și activitatea lui SPIRU HARET* de Gheorghe Adamescu, apărută la Editura „Cartea Românească” în 1936.

(Continuare în pag.5)

Osteneala lui n-a fost în zadar

N.Iorga

Dintre noi pleacă azi un călător foarte obosit. Timp îndelungat, cu nesfârșită râvnă și cu silințele cele mai mari, a străbătut, între prieteni cu alte gânduri și între ajutători cari se gândeau înainte de toate la sine, ținuturi în care, lângă bogăția cea mai nemeritată, lângă cultura cea mai zădărnică, lângă cel mai obraznic triumf, se zbuciumă în adânc întuneric și în mare sărăcie, ca răsplată pentru toată munca ei fără răgaz și pentru toate jertfele ei fără sfârșit, o întreagă națiune. Și călătorul cel fără odihnă lăsa la o

parte pe cei ce n-aveau nevoie de altceva decât numai de câștiguri înnoite și de laudă proaspătă, pentru a îngenuchea înaintea celui căzut de greutate și a apropia de buzele lui arse băutura dătătoare de viață. Și a făcut așa an de an, până ce i s-a înalbit părul de muncă, până ce bolile osteneții s-au atins de dânsul și el însuși a căzut în marginea drumului celui greu, așteptând ultima datorie față de dânsul.

[...] Dar el nu se va bucura de toată această îngrămădire, de tot acest zgomot. Când însă, din adâncurile, astăzi triste, ale mulțimii

care l-a văzut adesea, care s-a mângâiat prin el și a nădăduit într-însul, se va ridica, sfîelnic la fiecare, dar, la toți împreună, puternic și zguduitor pentru nesimțitori și pentru dușmani, strigătul durerii celei adevărate, acest om de bine, care a trăit pentru dreptul și pentru suferința altora, se va mângâia în lumea cea nouă și va înțelege că oboselile care acum au încetat pentru dânsul n-au fost în zadar.

1912

Haret se deosebea de toți oamenii noștri politici

I.G.Duca

Dacă ceva confirmă teoria că valoarea e în raport cu raritatea, desigur că e viața lui Spiru Haret. Prin activitatea ca și prin personalitatea lui, Haret se deosebea de toți oamenii noștri politici.

Pe când marea majoritate a politicianilor noștri s-au ocupat îndeosebi de interesele clasei ocărmitoare, Haret s-a îngrijit aproape exclusiv de nevoile poporului. Spre nenorocirea noastră, pe pământul acestei țări locuiesc două lumi: cei de sus și cei de jos. Marea generațiune, în preocuparea ei de a constitui statul român, a dat fatal precădere păturii dominante și a neglijat țărănimea. Generațiile care i-au urmat, n-au avut însă grija să împlinească această lacună. Ele au continuat să concentreze atenția și acțiunea lor asupra celor ce formează numai stratul subțire și superior la structuri noastre sociale. Și astfel s-a ajuns la întocmirea unei organizațiuni de stat, care nu ține îndeajuns seamă de interesele mulțimii și s-a făcut fără voie mai mult o politică de fațadă.

Ani de zile politicieni au lucrat la împodobirea decorului și și-au închipuit, în rătăcirea lor, că realitatea se potrivește cu strălucirea aparențelor. Au trebuit să vie zguduiri adânci ca să ne trezim din lumea

de iluzii în care trăiam și, ca crudă desvăluire a răului, să ne chema la o altă concepție a datoriilor noastre politice.

Singurul, aproape singurul care n-a așteptat nici aceste zguduiri, nici aceste prevestiri pentru a ști în ce direcție trebuie să-și concentreze eforturile a fost Haret. Din primul moment el a înțeles că, dacă vrei să faci ceva trainic, trebuie să pășești politica de suprafață, în care se complăceau contemporanii săi; că trebuie să înlocuiești artificialitatea distrugătoare printr-o politică de realism și că acest realism nu poate consta decât în ridicarea și întărirea pe toate căile a țărănimii.

Acestui ideal Haret i-a închinat cu entuziasm și cu o sublimă dezinteresare, toată inteligența și toată munca lui. E greșit să credem că opera lui s-a mărginit la școală. Tot ceea ce privea viața satelor l-a trudit și pe toate aceste ogoare găsim urmele puternice ale gândirii și ale străduințelor sale.

Se vorbește mereu de activitatea extrașcolară, fiindcă în jurul ei adversarii lui au făcut mai mult zgomot și se cam uită broșura asupra chestiunii țărănești din 1905, în care examinează problema agrar sub toate fețele lui și care conține multe soluțiuni atât în privința Casei Rurale, a

trusturilor arendășești, cât și a tocmelilor agricole, care au fost pe urmă adoptate de legiutor. Iar pentru reforma electorală, n-a fost apărător mai convins, nici luptător mai aprig. De aceea nu se poate spune că Haret a jucat un mare rol în ceea ce se obișnuște a se numi la noi politică; dar desigur că atunci, când se va face bilanțul generației sale, multe din celebritățile, care au umplut scena vieții noastre publice cu zgomotul agitațiunilor lor deserte, vor fi de mult uitate, – iar numele lui Haret se va repeta mereu, fiindcă în țara aceasta, în care mulți au vorbit dar puțin au lucrat, Haret a fost unul din cei care n-au vorbit dar au muncit, care au lăsat ceva în urma lor, unul, care prin activitatea lui, a contribuit într-un chip real la propășirea acestei țări și la consolidarea întocmirii ei sociale.

Așa fiind nici nu se putea ca Haret să aibă o personalitate care să se confunde cu aceea a celorlalți oameni politici.(...)

Haret avea oroarea superficialității. Spre deosebire de restul politicianilor, el lua totul în serios. Cele mai mici lucruri le socotea demne de o minuțioasă cercetare și spiritului său științific îi plăcea să adâncească toate chestiunile, să le clasifice

(Continuare din pag.4)

Acțiunea lui Spiru Haret ca om de stat

Vintilă I. Brătianu

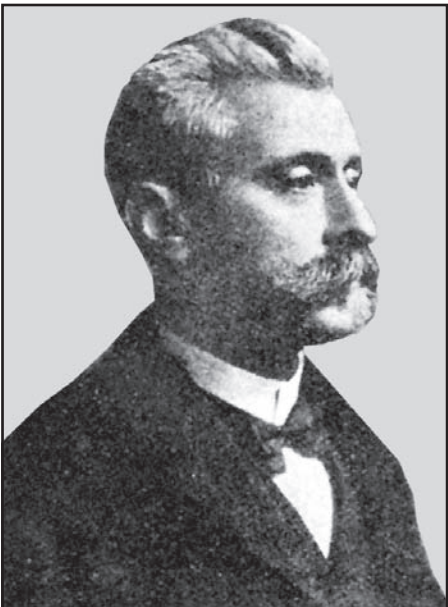
Dacă prin „a face politică” se înțelege goana pentru satisfacerea intereselor personale sau de partid, în dauna celor generale, pregătirea și urmărirea intrigilor meschine, atunci desigur că Haret nu era un om politic. Sinceritatea caracterului său nu-i îngăduia să-și falsifice, sau să-și ascundă gândirea, să combine intrigi pentru a încurca pe cei care îi stăteau în cale. Începând cariera sa politică printr-o înaltă situație administrativă, fiind secretar general la Ministerul Instrucțiunii, subț d. Dimitrie Sturdza, Spiru Haret, ca și Gogu Cantacuzino, se lovește din ziua întâia de multe și marile nevoi ale Statului. Nu se putea ca în urmă, grija interesului general să nu copleșească orice influență lăaturalnică, care ar fi putut să-l abată din calea cea dreaptă. În toată activitatea lui se va regăsi urma adâncă pe care o lasă omului politic o pregătire serioasă, cercetarea și cunoașterea nevoilor în ramura de care el se ocupă. Prin analizarea operei lui Spiru Haret apare și mai limpede diviziunea foarte bine caracterizată ce se poate face în grămada acelor pe care superficialitatea noastră îi pune la un loc, sub numele de oameni politici. Unii sunt oameni într-adevăr *de Stat*, acei pe care i-am putea numi *construcțori*, care prin activitatea lor politică, în opoziție sau la Guvern, contribuie real la ridicarea și întărirea edificiului național; alții, *politicieni*, nepregătiți pentru a face față marilor nevoi ale Statului, necunosători ai acestor nevoi, ajunși în capul administrațiunii își istovesc toată activitatea lor în combinațiuni și lucrări sterile.[...]

Acțiunea lui Spiru Haret ca om de Stat s-a arătat mai cu seamă în activitatea lui pentru ridicarea stării culturale și materiale a poporului.

Nu mă ocup aici, nici de numărul școalelor rurale și normale, nici de cercurile culturale, de obștiile sau băncile populare înființate din indemnul lui Haret, ci de faptul că, în înaltul și temeinicul său patriotism, el a înțeles că propășirea oricărui Stat modern nu se poate face decât prin întărirea în toate direcțiile a întregului popor și mai cu seamă a masei sale cele mari. Adevărat democrat și cunoscător al calităților țaranului nostru, Haret avea ca și conducătorii marii generații, o încredere

luminată în nevoia și puțința de a baza temeliile acestui Stat, nu pe o clasă restrânsă, ci pe masa mare a cetățenilor săi. El reia acțiunea de atâta vreme lăncezind a generației care redeșteptase Statul român și care, atât în mijlocul revoluțiunii de la 1848, cât și mai târziu, după Unire, recunoscuse esențiala nevoie de a baza viața Statului nostru pe solidarizarea materială și sufletească a întregului popor.[...]

Ca un cunoscător adânc al vieții țaranului și a nevoilor lui, pe de o parte, în dorința de a-l scăpa de piedicile ce îl tâlneau în dezvoltarea lui normală, iar pe de alta, pentru a-i organiza viața cât mai puternic,

Portretul lui Spiru Haret publicat în „Omagiul” oferit de foștii săi colaboratori în 1911

Haret organizează mișcarea băncilor populare. Aceste instituțiuni nu numai că insuflau sătenului spiritul de economie, dar îi dădeau și independența necesară ca aceste economii să nu fie în folosul exclusiv al cămătarilor de tot felul. Prin obștiile de arendare, pe lângă puțința dată micului cultivator de a se folosi și el de beneficiile muncii sale, i se dădea și pe aceea de a scăpa de contractele agricole oneroase. Se restabielea astfel în parte egalitatea ce trebuie să existe în tranzațiile dintre capital și muncă. Totodată, pe lângă îmbunătățirea culturii mici, făcute sub

supravegherea agronomilor obștiilor, se făcea și o operă de împăciuire socială.[...]

Aceeași grijă continuă a servi ei intereselor permanente ale Statului a inspirat pe Haret și în organizarea învățământului profesional pentru a pregăti România ca să poată face față nevoilor crescânde ale unei activități economice mai mari. Preocupat de exclusiva îndrumare a tinerilor către funcțiile statului. Haret vedea o primejdie națională în faptul că comerțul și industria se dezvoltă cu organe străine nouă. Desigur că și aicea grija omului de Stat pentru propășirea economică a țării a copleșit și de rândul acesta pe omul școlai. Organizarea învățământului profesional și mai cu seamă punerea acestor școale la dispoziția celor mulți va fi una din părțile cele mai utile ale activității marelui dispărut.(...)

Analiza repede a unei opere atât de mari și variate ca aceea pe care a îndrumat-o Spiru Haret arată îndestul că el era în realitate un om politic în sensul bun și folositor al cuvântului. Ca un adevărat om de Stat el concepea biserica și școala ca un mijloc pentru întărirea Statului și deci a neamului. Ca om de știință, prin încrederea lui cea mare în cultură, înțelegea că învățătorul și preotul, singurele organe care vorbeau sufletului, erau cei mai puternici factori de ridicare, nu numai culturală, dar și economică a unui popor. Tot ca un om-de-Stat practic, el era convins că nimic temeinic nu se capătă prin milă și dururi, ci ca o cucerire a muncii și a destoiniciei celor ce se vor folosi într-o zi de roadele operei înfăptuite; iar patriotismul său luminat îl făcea să întrevadă puțința acestei regenerări a poporului prin participarea lui efectivă la înfăptuirea ei.

Cunoștința adâncă a condițiilor în care se găsește neamul nostru, precum și a condițiilor vieții actuale a popoarelor, a dat lui Haret convingerea că numai prin *naționalism* și *democratism* putem să asigurăm propășirea acestui neam. De aceea, în întreaga lui activitate politică, el a fost încontinuu inspirat de aceste două mari principii, care singure pot forma în condițiile actuale crezul adevăratului om de Stat român.

Portretul lui Spiru Haret 18 iunie 1869

stat, era că, ocupat totdeauna cu chestiunile mari, el nu scăpa din vedere lucrurile mici, nici nu i se părea curios când cineva îi cerea sprijin pentru un lucru străin care interesa însă binele public. L-am văzut în această privință cu ocazia aeroplanului lui Vlaicu.

Vlaicu venise cu Goga, pentru a construi la noi aeroplanul lui; dar amândoi erau gata să se întoarcă înapoi fără nici un rezultat. Nu știu pentru ce – nu înțeleg mare lucru în chestiunile de aviație – dar când am văzut modelul, am căpătat convingerea că Goga a venit de peste munți cu un lucru bun. M-am dus la un ministru, apoi la altul, în urmă la al treilea. Cel dintăiu s-a uitat la mine în chip straniu, când a auzit obiectul vizitei mele și m-a ascultat cu o prietenie simulată; dar pe figura lui citeam din când în când: „de asta îmi arde mie?” Cel de al doilea mi-a spus scurt că nu se pricepe în astfel de lucruri; cel din urmă mi-a vorbit cu patos despre frații noștri subjugată. Aeroplanul era compromis. Atunci secretarul de redacție al acestei reviste, m-a sfătuit să mă duc la Haret. L-am găsit pe Haret în odaia lui de lucru încunjurat de hârtii și dosare, lucrând cu un director de la minister – pe când altul aștepta în odaia vecină. Haret m-a ascultat cu luare aminte, apoi consultând un carnet mi-a dat o oră și o zi, când va veni să vadă aeroplanul. Era tocmai ziua când Haret a fost afurisit la Sinod, dar asta nu l-a împedecat ca de la sedință să vie la Filaret. Numai astfel aeroplanul a putut în urmă să se construiască la noi.

Astăzi acest aeroplan se găsește la Londra, unde se fac cu dânsul experiențe pentru războiu, și nu este exclusă posibilitatea ca statul român să-l introducă în armată cumpărându-l de la englezi.

Universitatea Spiru Haret

întruchipează nobilele idei și speranțe ale marelui înaintaș

Spirit deschis și constructiv, adevăratul făuritor al învățământului românesc modern, reprezentant de frunte al științei și culturii naționale, Spiru Haret a fost și rămâne, prin activitatea și opera sa, un întemeietor și un creator de prestigiu, moștenirea sa spirituală purtând peste generații imaginea sa vie de patriot luminat. Spiru Haret a contribuit hotărâtor la împletirea destinului școlii cu acela al întregii națiuni. Fructuoasa lui activitate în sfera învățământului, științei și culturii se constituie într-un luminos model al intelectualului legat de popor, animat de aspirațiile și nevoile acestuia.(...)

Încă de la înființare, Universitatea *Spiru Haret* și-a propus să întruchipeze nobilele idei și speranțe ale marelui înaintaș.

Prof. univ. dr. Aurelian BONDREA

Rectorul Universității *Spiru Haret*

Februarie 2001

Universitatea Spiru Haret

din București, acreditată prin Legea nr. 443/5 iulie 2002, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 491/9 iulie 2002, **anunță scoaterea la concurs a următoarelor posturi didactice vacante:**

I. FACULTATEA DE RELAȚII INTERNAȚIONALE ȘI STUDII EUROPENE

Profesor, Poz. 8

– Istoria relațiilor internaționale și a diplomației;
– Diplomația României în epoca modernă și contemporană (opțional).
– Managementul crizelor și conflictelor regionale;
– Securitate și apărare națională (opțional).

Conferențiar, Poz. 10

– Istoria relațiilor internaționale și a diplomației;
– Diplomația României în epoca modernă și contemporană (opțional).
– Managementul crizelor și conflictelor regionale;
– Securitate și apărare națională (opțional).

II. FACULTATEA DE MATEMATICĂ-INFORMATICĂ

1. Catedra de Matematică

Conferențiar, Poz. 37

Lector, Poz. 38

Asistent, Poz. 40

– Grafuri și rețele.
– Geometrie
– Matematici economice;
– Matematici financiare.

III. FACULTATEA DE ISTORIE

Profesor, Poz. 20

– Istoria contemporană a românilor (1918-1939);
– Istoria contemporană a României.
– Istoria culturii și civilizației.
– Istoria antică universală (I, II);
– Istoria religiilor – curs special.
– Preistorie generală și arheologie I;
– Istorie antică universală – curs special.

Profesor, Poz. 21

Conferențiar, Poz. 12

– Istoria contemporană a românilor (1918-1939);
– Istoria contemporană a României.
– Istoria culturii și civilizației.
– Istoria antică universală (I, II);
– Istoria religiilor – curs special.
– Preistorie generală și arheologie I;
– Istorie antică universală – curs special.

Conferențiar, Poz. 28

– Istoria contemporană a românilor (1918-1939);
– Istoria contemporană a României.
– Istoria culturii și civilizației.
– Istoria antică universală (I, II);
– Istoria religiilor – curs special.
– Preistorie generală și arheologie I;
– Istorie antică universală – curs special.

Înscrierea la concurs se face cu respectarea condițiilor prevăzute în Legea Învățământului nr.84/1995 și Legea nr.128/1997 privind Statutul personalului didactic din România. Relații la telefoanele: 314.00.75; 314.00.76; 314.39.00 interior 220.

SECRETAR ȘTIINȚIFIC,
Prof.univ.dr. Petru LISIEVICI

SECRETAR ȘTIINȚIFIC,
Prof.univ.dr. Petru LISIEVICI

CU DURERE, DESPRE RĂZBOAIELE ALTORA...

N-avem de ce să punem la îndoială versiunea oficială a autorităților americane despre războiul împotriva terorismului, purtat la scară globală. Nu suntem în drept să facem asta. Putem însă, ca orice observator normal al scenei geopolitice internaționale, să constatăm cu durere că acest război face din ce în ce mai multe victime tocmai în rândul celor pe care pretinde că-i apără, adică al cetățenilor de rând. Se va spune: da, dar în afara acestui război, cetățenii ar avea și mai tare de suferit, pentru că stavila împotriva terorismului ar fi dată la o parte, iar rețelele morții ar putea opera în voie. Avem motive serioase de îndoială că lucrurile stau așa. Un comentator avizat al recentelor evenimente din Spania, cumplite evenimente, numea războiul din Irak un război „grotesc”. Epitetul ca atare e potrivit nu numai din punct de vedere politic, ba chiar uman, strict uman. E grotesc și pentru că, iată, aduce cu sine astfel de consecințe precum cele întâmplate în Madrid. Oamenii s-au obișnuit să vitupereze și să infierze terorismul. Toată lumea strigă „jos terorismul!” sau „nu terorismului!”, dar nu se întreabă dacă acest terorism are în spate o cauză care l-a determinat. Trebuie să spunem că, în opinia noastră, terorismul arab nu seamănă absolut deloc cu cel al ETA sau IRA, ca să cităm numai două exemple celebre de pe bătrânul continent. De altfel, cei care au „știut” (adică au intuit) de la bun început că la Madrid nu a fost mâna ETA, au fost capabili de această intuiție tocmai pentru că cele două tipare teroriste nu seamănă. Deosebiriile exterioare țin, este clar, de niște deosebiri de adâncime. Terorismul ETA este unul de lung parcurs, care vizează eliminarea autorității statului spaniol din Țara Bascilor. Pentru aceasta, el are nevoie de o permanentă amenințare întreținută asupra celor ce reprezintă statul spaniol în teritoriul cu pricina. Ca atare,

Lector univ. Cristi PANTELIMON
Facultatea de Sociologie-Psihologie

ETA se concentrează asupra simbolurilor autorității statului. Sociologic vorbind, este o mare diferență între atacarea unui stat și atacarea unei „lumi”. Pur și simplu, terorismul arab este în conflict acum cu lumea modernă occidentală, care, în viziunea acestor oameni, a călcat în

Puncte de vedere

picioare demnitatea lumii arabe și încearcă să-și impună dominația în zonă.

În al doilea rând, justificarea actelor teroriste este extrem de diferită. Lumea arabă este „mai mult” decât naționalistă, așa cum este gruparea ETA. Naționalismul este conceptul modern, european de luptă pentru menținerea coeziunii și demnității unui grup etnic. Naționalismul european modern este însă el însuși divizat: există și naționalisme moderate, cele care acceptă, în principiu, necesitatea reformelor și schimbărilor în interiorul unui grup etnic, cu menținerea însă a unui coeficient semnificativ de culoare locală, comunitară. Dimpotrivă, naționalismul actual arab este mult mai radical și nu cunoaște noțiunea intermediară de naționalism luminat. Pur și simplu lumea arabă **luptă** împotriva celorlalți, atunci când se pune problema propriei salvări. Această luptă este dusă, iată, cu toate mijloacele, iar moartea, violența, am putea spune că sunt

privilegiate. Islamul a fost întotdeauna o religie politică și anume o religie ce a **eliminat** sau a încercat să elimine adversarii declarați, nu să conviețuiască cu ei. Nu există în Islam noțiunea acomodării cu dușmanul, așa cum există în cazul naționalismelor moderne europene, în care creștinismul a săpat o adâncă falie de compromis și milă față de celălalt.

Să ascultăm, pentru că reprezintă după părerea noastră una dintre cele mai convingătoare dovezi ale celor spuse mai sus, chiar cuvintele unuia dintre cei care au plănit carnagiul din Spania, Abu Dujan al Afgani: „Ne declarăm responsabilitatea pentru ce s-a întâmplat la Madrid, exact la doi ani și jumătate după atacurile din New York și Washington. Acesta este un răspuns la colaborarea voastră cu criminalul Bush și aliații lui. Acesta este un răspuns la crimele pe care le-ați făcut în lume, în special în Afganistan și Irak. Cu ajutorul lui Dumnezeu, vor fi mai multe răspunsuri ca asta. Voi iubiți viața, și noi iubim moartea, ceea ce reprezintă încă un exemplu a ceea ce spune profetul Mahommed că, dacă nu opriri fărădelegile, sângele va curge din ce în ce mai mult, iar aceste atacuri vor fi o palidă umbră a ceea ce s-ar putea întâmpla în legătură cu ceea ce voi numiți terorism (...)”. Cuvintele sunt extrem de grele. Pur și simplu acest reprezentant al lumii arabe dă un semnal clar că moartea nu-i înspăimântă pe acești oameni care sunt deja confrunțați cu moartea la ei acasă. Avertismentul este de o totală pălărie de sine care cu adevărat înspăimântă. Este discursul unor oameni care vor merge până la capăt...

Între timp, noile autorități spaniole au anunțat deja că soldații spanioli din Irak vor fi retrași de pe poziții până în luna iunie. Războiul cu terorismul a fost, din păcate, pentru victimele nevinovate din trenurile madrilene, pierdut înainte de a începe.

Era un sentimental

Mihail Sadoveanu

(...) În 1904 eram copist la Ministerul Cultelor și Instrucției Publice, și-l vedeam din când în când intrând ori eșind pe coridoarele întunecoase ale înaltei clădiri din strada Diaconeselor. Trecea repede și avea totdeauna o înfățișare sură și rece. Prin birouri soseau din când în când *caetele*, în care erau întrebări scrise de multe ori de mâna lui. Cerea răspunsuri precise asupra unor chestii care-l interesau. Hărțile care treceau pe supt ochii lui, și pe care puneau o rezoluție, deci nu rămăneau uitate. Astăzi era o chestie mare, care privea clădirea unei școli, mâni afacerea unui umil învățator. Nu-i era străin nimic din lucrările enormului ministru. Aspru, rece și precis ca un matematic... Cu toate acestea înfățișarea înșela. Omul acesta uscat în aparență era un sentimental. Pe când caetele circulau și funcționarii le priveau cu bătaie de inimă, pe când rezoluțiile lui ministeriale scrise cu

slove neregulate și mărunte, trase de-un vârf de ac parcă, provocau adrese și circulări, care n-aveau un înțeles complex pentru fiecare serviciu în parte, – din toate, ministrul școalelor dădea un tot armonic și pregătea opera lui școlară și economică. La munca aceasta puneau pasiune, durere și patriotism. Cu cercurile culturale urmărea luminarea norodului; cu întovăririle, ridicarea economică; cu înmulțirea școlilor, răspândirea culturii. Când se întemeiau primele bănci, spunea zâmbind cu teamă parcă: Aș vrea s-ajung vremea când vor fi adunate în băncile țărănești zece milioane! Astăzi băncile au o sută cincizeci de milioane. Opera lui a avut rezultate neașteptate din pricină că omul acesta își urmărea visul cu o încordare și o stăruință uriașă. De-aceea a murit atât de senin și stoic: își dădea seamă că și-a făcut *toată* datoria.

O augustă seriozitate

D.D. Pătrășcanu

(...) Haret nu-și bătea joc de oamenii pe care era chemat să-i administreze. Pentru dânsul, profesorul, începând de la cel mai umil învățator, avea nu numai obligația să lumineze mintea elevilor, ci era și un factor puternic social, pe care greutățile noastre specifice, îl chemau să interviev direct pentru îndepărtarea lor. Căci, îmi spunea el odată, „care altă breaslă ar fi mai în stare să facă aceia ce cer eu de la dascăli?” De aceea Haret, dacă natura lui aleasă îl făcea să prețuiască omul în general, pentru profesorii el avea – aș putea zice – un fel de respect. Iar pentru colaboratorii lui cei mai de samă, – pentru învățătorii lui, care au pierdut într-insul „pe părintele lor”, pentru acești modesti funcționari în care cel dintăiu a avut atâta încredere, – el trebuie să fi avut și sentimente foarte duioase. Și dacă Haret a fost iubit așa cum n-a fost nimeni altul în țară, iar moartea lui a produs o durere adâncă în toate clasele societății – pricina trebuie căutată în bună parte în cuvântul curat omenească pe care el o puneau în toate relațiile sale. De aceea el, și când pedepsea și când recompensa ca ministru, se simțea în actul lui o augustă seriozitate.[...]

Căci pentru mine, care mi-am petrecut tineretea încălzit de idei și sentimente umanitare, a rămas până azi ca cel mai

Consultație pentru studenți

II. Contradicțiile capitalismului contemporan și modul lor specific de rezolvare

(Continuare din numărul trecut)

1. Alternative contemporane de soluționare a contradicțiilor sociale

În istoria societății capitaliste din secolul al XX-lea am asistat sau mai bine zis au fost propuse diverse soluții de rezolvare a stărilor contradictorii, între care două alternative s-au impus pentru a se evita avatarurile de tip comunist cu tot cortegiul lor de reculuri de la linia generală a progresului și realizării umane. Una de factură liberală clasică și alta mai nouă, social democratică și creștin democratică.

Cea liberală tradițională s-a dovedit ineficientă și vulnerabilă la recrudescențele totalitariste de extremă dreaptă și în cele din urmă de tip fascist – care au dereglat grav funcționalitatea a însăși economiei de piață și democratismul vieții sociale, provocând uriașe pierderi materiale și umane continentului european (leagănul capitalismului modern). Iar cea social democratică și creștin democratică și-au validat valabilitatea, stimulând în perioada postbelică procese substanțiale de redresare economică și socială: pe de o parte readucând pe făgaș natural fundamentale economice și organizaționale ale societăților europene, devastat alterate de conflagrația mondială din anii ultimului deceniu al primei jumătăți a secolului al XX-lea; iar pe de altă parte, relansând întreaga infrastructură, structură și suprastructură a orânduirii capitaliste într-o nouă etapă de progres, cu urmării dintre cele mai propulsatoare pentru progresul în materie de personalizare și realizare umană.

Ideea centrală a ideologiei acestei a doua căi de reconstrucție a relațiilor economice și sociale de natură capitalistă a fost trecerea de la economia *liberă* de piață la economia *socială* de piață. Aceasta din urmă, prin mijlociri normativ-organizaționale, sprijină formarea și consolidarea unor clase mijlocii care să lărgească considerabil manifestarea inițiativei private și să absoarbă forța de muncă disponibilizată din marile unități economice (antrenate într-un proces rapid de restructurare în condițiile revoluției tehnologice și informaționale); dispune, prin politici fiscale progresive (în funcție de cuantumul veniturilor), adoptarea unor măsuri consistente de protecție socială și de sprijinire a categoriilor sociale defavorizate; dispune alocarea unor fonduri de investiții din bugetul de stat în sectoarele strategice (cheie) ale economiei naționale și susținerea unor facilități financiare pentru sprijinirea sectoarelor economice aflate în dificultate dar de mare interes pentru dezvoltarea de ansamblu a economiei naționale (agricultura, industria energetică și de materii prime, infrastructura transporturilor și comunicațiilor); stimulează, de asemenea prin repartizare preferențială, alocarea unor fonduri de investiții pentru dezvoltarea învățământului, educației, cercetării științifice, culturii, pentru asigurarea și ocrotirea sănătății fizice și psihice a populației, pentru asigurarea egalității de șansă a tuturor membrilor comunității de stat la personalizare și obiectivare eficientă a disponibilităților lor creative; reglează proporționalizarea rațională (și nu egalitarist-masificatoare) pe criterii de valoare și importanță socială a sistemului de retribuție a veniturilor în funcție de nivelul și gradul de profesionalizare și calitatea muncii producătorilor de bunuri materiale și valori, a managerilor și lucrătorilor din sfera serviciilor.

Consecința tuturor modalităților de restructurare a raporturilor sociale este și o mai coerentă reglare a funcționării legii cererii și ofertei, în acord cu nevoia socială și umană – *scopul* stimulării fiecărui proces social fiind omul și condiția lui –, structurile organizaționale, inclusiv statul de drept, fiind doar *mijloace* de servire a acestui scop. Altfel, capitalismul, ca societate democratică și deschisă pragmatic spre înaltă productivitate și rentabilitate socială, își sacrifică principiul umanismului în funcție de care a fost legitimat istoric încă din epoca modernă.

Protecția socială și dezvoltarea clasei mijlocii – cu toate consecințele lor în privința ocupării forței de muncă și a stimulării inițiativei private – contribuie direct la lărgirea pieței de desfacere a produselor și a forței de muncă și de capital, implicit și a procesului de creștere a calității vieții și omogenizării sociale. Din acest punct de vedere, stimulează de asemenea politici eficiente de respectare a drepturilor omului, demnității și libertății individului.

Economia *socială* de piață a devenit astăzi o părghie hotărâtoare în atenuarea contradicțiilor sociale, în evitarea antagonismelor economice și sociale, de fapt și în ultimă instanță în canalizarea acțiunii legii contradicției în direcția stimulării unor etape superioare de progres social și uman. Ea nu trebuie, deci, înțeleasă ca manifestare a intervenției (artificiale) în mecanismele economiei de piață, ca introducere pe cale administrativă a unor bariere organizaționale în funcționarea liberă a acestei economii (de piață), ci ca o intervenție activă a factorului subiectiv în determinismul social obiectiv, în dinamica contradicțiilor sociale, favorizându-le evoluția în direcția evitării alunecării în stări sociale antagonice, de natură să disfuncționeze procesele creșterii, deschiderea căilor progresului de ansamblu al societății, căruia să-i urmeze un proces de aceeași anvergură în domeniul realizării umane.

Precizarea care se impune în legătură cu această politică de soluționare a contradicțiilor – în esența ei cu caracter reformator – este aceea că ea se înscrie într-un context revoluționar neîntrerupt, stimulat atât de revoluționările de ordin tehnologic din ultima jumătate de secol, cât și, mai ales, de actuala revoluție informațională. În cadrul căreia devin tot mai puternice forțele productive ale societății, reconversia profesională, educația, informația și în strânsă legătură cu aceasta, cunoașterea.

2. Contradicții specifice ale capitalismului contemporan

Aflat într-o nouă etapă a procesualității sale după căderea spectaculoasă a sistemului socialist european, intrat într-o criză sistemică de mai multe decenii (cu efecte distructive asupra liniilor

generale ale progresului nu numai în granițele zonei geografice în care a ființat), capitalismul contemporan cunoaște astăzi restructurări substanțiale, cu repercursiuni de această dată înnoitoare în întreaga sa arie de cuprindere geografică – marcată de creșteri spectaculoase ale venitului pe cap de locuitor, de perfecționări la nivelul și modul de trai al populațiilor și al nivelului de securizare individuală și colectivă, având ca obiectiv-țel potențarea unor orizonturi superioare de libertate și de garantare a drepturilor fundamentale ale omului. Mai ales în țările capitaliste dezvoltate din punct de vedere economic și social, dar nu numai.

Toate acestea sunt rezultat nemijlocit al funcționării economiei *sociale* de piață, al funcționării statului de drept care-și asumă atribuții în condiționarea acestei economii, al solidității câmpului normativ pe care-l dispune democrația (construită pe temeiul principiului că nimeni nu este mai presus de lege) și în raport cu care se guvernează (gestionează) procesul de integrare socială și de personalizare a individului.

Se pare că această societate capitalistă, de tip realmente democratic, a câștigat pariul cu istoria (mai ales dacă este privită comparativ cu defunctele experiențe socialiste europene). Cu toate acestea, pe fondul revoluțiilor rapide în baza sa tehnico-materială sub impulsul nemaiîntâlnit al actualiei revoluții informaționale și al continuării în ritmuri tot mai înalte a progresului tehnologic, apar inevitabil noi contradicții și se adâncesc cele de mai veche tradiție, specifice în general tipologiei raporturilor economice și sociale capitaliste.

Nușim în acest cadru de analiză filosofico-socială următoarele mai importante contradicții, în potență de a se agrava și provoca antagonisme generatoare de mari tensiuni sociale (ale căror efecte sunt imprevizibile). Motiv pentru care trebuie să dea de gândit

în contextul internaționalizării relațiilor economice ca urmare a proceselor de mondializare sau de integrare economică continentală (în cazul Europei acestea fiind mai evidente). Astfel încât contradicții interne au consecințe și pe plan internațional sau altele de acest nivel sunt internalizate provocând tensionări sociale la nivel național;

– Pe fondul proceselor de integrare zonală are loc o adâncire a discrepanțelor în materie de acumulare de bogăție la nivelul unui cerc restrâns de companii financiar-bancare în disprețul reducerii mijloacelor materiale ale unei mari mase a păturilor mijlocii și a producătorilor care trăiesc pe seama muncii salariate. Aceste mari companii dispun practic de posibilitatea influențării puterii politice, dobândind foloase și de pe urma declanșării unor conflicte cu caracter internațional, uneori soldate și prin rezolvări pe cale militară. Fenomenul polarizării sociale cunoaște o puternică recrudescență și extensie globală (oligarhia financiar-bancară internațională s-a consolidat și intervine în reglarea proceselor economice mondiale dincolo de orice limită, provocând schimbări de regimuri politice, tensiuni sociale și raporturi de opresiune grave);

– Curcile politice la putere desconsideră într-atât societatea civilă la nivel internațional încât se împotrivesc direct, uneori prin forță, mișcărilor de protest (antirăzboinice, de antiglobalizare, pentru conservarea mediului ecologic) ce coagulează forțe de împotrivire din mai toate țările democratice din aria de răspândire a capitalismului. Într-o măsură crescândă, clasa politică (nu numai din țările slab dezvoltate și din cele în curs de dezvoltare, ci mai ales din cele dezvoltate) nu ține cont de opțiunea valorică în materie de democrație a unor categorii largi ale populației (muncitori, intelectuali, funcționari, diverse alte pături ale claselor de mijloc). Această atitudine poate fi înțeleasă și ca efect al

dependențe politice și economice asupra țărilor mici și mijlocii, distorsionează mecanismele de funcționare a organismelor internaționale. Fapt care conduce la compromiterea și, implicit, la falimentul lor – cu consecințe dereglatorii greu de întrevăzut la nivelul ordinii internaționale. Între altele, având ca efect și manifestarea directă a unor procese de reașezare a polilor de putere la nivel global;

– Datorită practicării la nivel strategic a unor soluționări pragmatic-înguste în rezolvarea unor contradicții, ele nu se rezolvă în fond, ci mocnesc în așteptarea unor condiții de acutizare, oricând putând fi antrenate într-un proces inflamator ce cu greu mai poate fi stăpânit. Astfel socotim a fi apreciate și politicile de întrajutorare prin credite adesea neperformante, dar oricum înrobitoare pe termen lung și neeficace în direcția atenuării unor neajunsuri de natură economică ale anumitor întreprinderi sau țări și chiar regiuni ale lumii.

Asemănător funcționează ca paleative și ajutoarele financiare nerambursabile, cu dibăcie prezentate ca dezinteresate – dar de fapt ele se acordă în schimbul unor condiționări politice sau de ordin organizațional.

De fapt, în asemenea cazuri nu se ține cont de rolul factorilor interni în depistarea și rezolvarea contradicțiilor, intervențiile exterioare având doar rolul de influențare și condiționare. Or, în această privință, de multe ori se intervine din afară în sprijinirea unor forțe politice care sunt purtătoare ale unor interese străine de nevoile reale ale restructurării în țara de baștină, provocând încetinirea ritmurilor și esența tranziției;

– Este neapărat necesar de amintit și contradicțiile stimulate de fenomenul actual al globalizării. Din punct de vedere economic, procesul a demarat de mai multe decenii, în ultimele cunoscând o amploare aproape generalizată. Ca esență, acest fenomen obiectiv și de neevitat, fiind necesar în actuala etapă de constituire a unor forme noi de progres și civilizație, performante socio-uman. Dar aria de cuprindere a acestor forme noi, în viziunea multor analiști, ar trebui să fie doar economicul (schimbul de mărfuri și de valori economice, de tehnologie). Facilitarea acestei mondializări este favorizată de sistemele actuale de comunicații și de restructurările în domeniul informațional – acestea provocând procese de perfecționare calitativă la nivelul cuprinderii manageriale. Relațiile de piață (în sfera capitalului, a forței de muncă, a surselor de energie și de materii prime) sunt deja, în mare măsură, globalizate (chiar dacă la nivel organizațional mai sunt multe de petrecut în această privință).

Dar, în condiții de concurență (fără nici o ordine morală și nici măcar juridică sau politică *de facto*), tendințele de mondializare au și efecte nefenice pentru țările mici și mijlocii, mai ales în curs de dezvoltare. Domină anumite companii internaționale (care, în realitate sunt naționale), într-un sistem decizional preferențial (în funcție de părghiile economice ce le sunt în posesie). Micii contribuabili ai noilor bănci și societăți pe acțiuni nu au practic nici o șansă practică de a participa la luarea deciziilor. Ceea ce face ca acestea să aibă caracter discriminatoriu.

În consecință, repartizarea forțelor de producție este neechitabilă între marile puteri economice și cele dependente de acestea. Se observă direct sub acest aspect modalitățile actuale de repartizare geografică a întreprinderilor cu un grad sporit de poluare sau cu mare cheltuielă de materii prime și energie și, respectiv, a celor cu tehnologii de vârf neconsumatoare a unor asemenea resurse.

Ceea ce este realmente reprobabil este faptul că se încearcă, nu neinteresat, extinderea fenomenului de globalizare și asupra universului valorilor spirituale, astfel încât culturile naționale sunt amenințate de disoluție sau în orice caz de marginalizare. În acest fel începe să fie amenințată identitatea axiologică a multor popoare. Desigur, nu funcționează în această direcție indicații normative dar se acționează în substrat prin manifestarea unor tendințe cosmopolite și prin presiuni și manipulări asupra unor din ce în ce mai largi cercuri de tineri, folosindu-se mijloacele mas-media, între care intelectualii sunt predilect așuți în vedere, atrași prin burse, participări la diverse manifestări științifice și culturale peste hotare, atrași prin procedeele curente de export al materiei cenușii. Sunt practicate în acest sens și anumite discriminări lingvistice.

Se încearcă, cu o anume insistență, perturbări ale profilului psiho-spiritual al unor popoare vitregite istoric, inclusiv prin procedee „democratice” de dislocare a opțiunilor mitice (și o dată cu aceasta, morale estetice și religioase tradiționale), demitizarea valorilor fundamentale fiind sprijinite chiar organizațional.

Semnarea acestor contradicții și discrepanțe nu au ca obiectiv minimalizarea sistemului economic de piață contemporan – care a depășit radical stările contradictorii care-l negotropizau din interior din secolul trecut. Se are în vedere o privire lucidă a acestora pentru a sugera nevoia de a le rezolva astfel încât ele să nu se accentueze alterând esența sistemului – ci să funcționeze cu rol stimulat în elaborarea strategiilor actuale ale dezvoltării.

Avem convingerea că în secolul al XXI-lea economia socială de piață, va cunoaște sensibile reconstrucții, contruându-se de pe acum o nouă etapă a procesului neîntrerupt al devenirii sociale și, corespunzător, al realizării umane (în noua sa paradigmă valorică ce se instituie încă din anii de început al acestui al III-lea mileniu). Devenirea actuală a societății nu presupune dispariția unor astfel de tradiții, ci rezolvarea lor în perspectiva generării altora care să dinamizeze sistemul relațiilor sociale capitaliste, aflate mereu într-un proces neîntrerupt de servire umană – în mod cert pe temeiul altor opțiuni valorice și idealuri de înfăptuire decât cele de până în prezent.

Tensiunea socială este permanentă, asemănător și natura contradictorie a raporturilor sociale. Important este de a o conștientiza în deschidere, în concordanță cu orizonturile viitoare ale devenirii sociale.

Facultatea de Filosofie și Jurnalism

Prof. univ. Dr.H.C. Ion TUDOȘESCU

Consecința tuturor modalităților de restructurare a raporturilor sociale este și o mai coerentă reglare a funcționării legii cererii și ofertei, în acord cu nevoia socială și umană – scopul stimulării fiecărui proces social fiind omul și condiția lui –, structurile organizaționale, inclusiv statul de drept, fiind doar mijloace de servire a acestui scop. Altfel, capitalismul, ca societate democratică și deschisă pragmatic spre înaltă productivitate și rentabilitate socială, își sacrifică principiul umanismului în funcție de care a fost legitimat istoric încă din epoca modernă.

analizilor și mai ales organelor decizionale cu atribuții decizionale ale actualelor structuri organizaționale care-și asumă responsabilități strategice.

– Cu toate părghiile create de aproape o jumătate de secol pentru a se atenua contradicțiile dintre capital și muncă și chiar a celor dintre producție și consum, acestea – deși nu au ajuns la stadiul de a perturba la nivel sistemic societatea – totuși macină din interior raporturile sociale capitaliste și pot genera tensiuni antagonice de mari proporții (acțiuni de protest, greve, demonstrații de protest, blocarea căilor de comunicații); uneori, și tot mai des în ultima vreme, acestea provoacă disfuncții greu stăpânite de structurile organizaționale ale societăților respective și în orice caz cu pierderi materiale însemnate;

– Categoriile profesionale de mare importanță în echilibrul economiei naționale, ce se simt marginalizate și periclitare de procesele de integrare economică europeană, organizează acțiuni nu numai de protest, ci și de boicot asupra acestor procese(de exemplu, țărănimea și în general proletariatul agricol din țările vest-europene cu mare potențial agricol);

– Amplificarea în unele zone ale capitalismului dezvoltat a fenomenului șomajului și, corespunzător, a scăderilor nivelului (relativ) de trai pentru pături largi ale populației; fenomene ce provoacă tensiuni sociale puternice și stări de nonconformism cu caracter dezechilibrant la nivel societal, cu efecte la nivel sistemic, uneori dificil de stăpânit – între altele, pune societatea în situația de neputință de a asigura drepturile constituționale ale membrilor săi, îndeosebi dreptul la muncă. În general, păturile sociale care suportă consecințele crizelor (recesiunilor) economice reclamă desconsiderarea societății civile. Sindicatelor și alte organizații profesionale și obștești se manifestă activ și revendică drepturi egale și reașezări nu numai de ordin juridic, ci și politic sau organizațional;

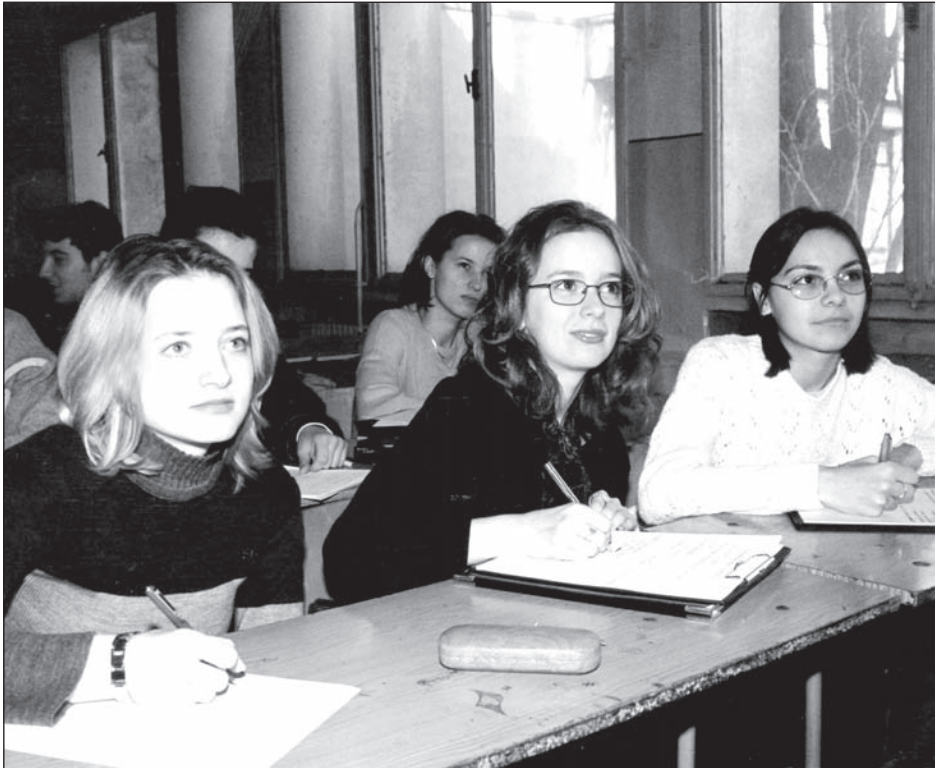
– Se impune de remarcat și faptul că multe din stările contradictorii din lumea capitalistă contemporană se manifestă

dependenței multor țări mici și mijlocii sau categorii largi ale populației din țările puternic dezvoltate de marile companii financiare mondiale.

Are loc o adâncire în progresie exponențială a discrepanțelor dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare sau aflate în tranziție spre capitalism. Asemenea discrepanță le pune pe acestea din urmă nu numai în stare de dependență (un fel de varietate post-modernă) de marile puteri, dar provoacă cetățenilor acestora un anume sentiment de frustrare a suveranității nu numai de stat, cu efecte alienante de amploare în privința receptării virtuților rânduielilor sociale capitaliste. În această direcție, asistăm și la un nou proces de accentuare a luptei pentru piețe de desfacere și, de asemenea, de împărțire a sferei de influență – ceea ce, evident, amplifică și mai mult discrepanțele nu numai economice, ci și politice dintre marile puteri și cele mici și mijlocii (care-și văd tot mai restrâns accesul și capacitatea de a pătrunde pe piața externă, uneori și pe cea internă);

– Din motivație nemijlocit economică (rezerve de materii prime și energetice) și în numele unor anumite înțelegeri a valorilor democratice, se recurge uneori la mijloace violente (conflicte armate) din partea unor grupări de state (aliat organizațional sau nu) în rezolvarea unor diferende politice internaționale, cu consecințe de ordin strategic bine determinate. Unele din aceste acțiuni conduc și la o acutizare a conflictelor dintre civilizații – cu repercursiuni greu de apreciat în perspectivă asupra ordinii internaționale. Deja multe astfel de încercări de soluționare a unor contradicții de această natură conduc la proliferarea unor acțiuni teroriste cu efecte distrugătoare nemaiîntâlnite, ce au luat o amploare globală – nefind întrevăzute șanse reale de a le elimina din practica relațiilor internaționale cu mijloace folosite până în prezent. Forța generează reacție la fel de nelegitimă;

– Tendințele de dominare a marilor puteri în organisme internationale, accentuate și printr-o politică de alianțe și de

Filme la tvRM

Joi, 25 martie 2004, ora 19

ARTE MARȚIALE JAPONEZE

Marii maeștri ai artelor marțiale japoneze, budo, judo, aikido, karate, kendo, sunt moștenitorii samurailor. Ei exprimă o știință de necomparat a energiei - <I>ki, energii care unifică spiritul și corpul. Prin intermediul acestor școli vechi, vom descoperi o Japonie foarte veche și foarte secretă, care, astăzi, păstrează încă știința luptei, proprie războinicilor de altădată.

Sâmbătă, 27 martie 2004, ora 21

DUMBRAVA MINUNATĂ

Producție a Casei de Film UNU – Studioul Cinematografic București

Scenariul: Draga Olteanu-Matei, după opera omonimă a lui Mihail Sadoveanu.

Regia: Gheorghe Naghi.

Distribuția: Ernest Maftei, Florina Cercel, Rodica Popescu – Bitănescu, Eugen Ungureanu.

Ecranizare a cunoscutei scrieri sadoveniene, filmul se numără printre reușitele producției care evocă universul copilăriei în decorul mirific al naturii românești.

Orfana Lizuca, însoțită de câinele ei, Patrocle, își va câștiga dreptul de a trăi alături de bunicii care o iubesc, așa cum dumbrava minunată, apărută de răzeșul – bunic, va scăpa de amenințarea răului și distrugerii. Un basm pentru toate vârstele.

Prin anii '80, la Massachusetts Institute of Technology (MIT; <http://web.mit.edu>), locul de naștere al *world wide web-ului*, șeful Laboratorului de Știința Calculatoarelor făcea predicții uimitoare asupra evoluției lumii informaționale. Michael Dertouzos, grec la origine, creiona schimbările care nu au întârziat să apară în viața zilnică, în educație, sănătate, lucrul la birou, în comerț sau în administrația publică, *datorită și din cauza* noilor tehnologii și a Internetului.

În mai puțin de un sfert de secol spusele acestui Toefler al informației s-au împlinit aproape 100%, depășind așteptările... cele bune, dar și cele rele.

În ciuda faptului că România este un producător extraordinar de inteligentă, cu deosebire în domeniul IT-ului, românii nu prea înțeleg de ce nu merg spre mai bine ... sau de ce se mișcă așa de încet. E adevărat că nu TOȚI românii! Cei din IT&C, cei care „stau cu nasul” în calculator ... și în televizor, ca să facă *update*, că nu se mai poate fără, despre ei nu se poate spune că se *mișcă încet*. Păi, asta înseamnă să fii om de afaceri, să iei deciziile rapid și să fii „baza” (mai academic: tol bă

Un „Forum I.T.” la tvRM

de informație proaspătă, veridică și utilă). De unde să iei informația? „Din Internet!” - vor zice unii. „De la televizor!” – vor spune alții. TOȚI au dreptate.

Cine nu știe ce-i acela *forum de discuții*? Și ce forum din Internet se compară cu dezbateră în timp real dintr-o emisiune în direct, la televiziune?

La 15 martie s-a împlinit un an de la difuzarea primei ediții a unei astfel de emisiuni, una pe sufletul lor, al specialiștilor din IT&C și al învățăcelilor. Un „**Forum IT**”, difuzat în fiecare vineri după amiază, în direct și reluat duminică seara la singura televiziune de educație din Europa Centrală și de Est, postul cultural universitar **TV România de Măine** (tvRM), cu acoperire națională, susținut de Universitatea *Spiru Haret*.

Cu un an în urmă, în acea primă ediție, cuvintele domnului Silviu Hotărân, directorul general al Microsoft România, au fost – așa cum ne așteptam – de bun augur. O pleiadă de invitați valoroși, din cele mai diverse domenii „conectate” la IT&C, ne-au trecut pragul și s-au bucurat de această agora, singura **dezbater**e de gen, **în direct**, pe televiziunile din România, le oferă șansa exprimării pe larg a opiniilor formate pe baza unei

experiențe reale, iar publicului român *informație* cu *adevărat utilă*.

Academicieni și studenți, manageri de succes și profesori pasionați de informatică, autorități publice și I-cafegii (ca să inventăm un termen, de altfel puternic ancorat în realitate), jurnaliști de știință și pictori cu aplecare spre expozițiile virtuale au înțeles că viitorul începe ieri, iar România de mâine le deschide porțile la care trebuie doar să bată!

Cum funcționează Internetul?, Securitatea datelor, Protecția ideii și a produsului, Grafica pe calculator și pictura clasică, Antivirus, e-Ideea, Securitatea sistemelor informatice, Bazele de date și bibliotecile mileniului III, Hackeri sau crackeri?! Upgrade sau un calculator nou?, IT&C în pragul crizei?, Filesharing-ul, Cum va arăta „generația Internet” peste câțiva ani? - **sunt numai câteva dintre subiectele la care oricând se poate face update!**

Nu trebuie decât să aveți minutul acela pentru un e-mail (forumit@astral.ro, forumit@rdsnet.ro) sau un telefon în emisiune! Sau să postați câteva cuvinte pe site (www.forumit.ro)!

Cătălin GROSU

Programul

Televiziunii România de Măine (tvRM)

LUNI 22 martie 2004

6:00 **Camera 008** (informații utile, sfatul medicului, gimnastică, revista presei, interviuri, muzică). Realizator: Alexandru Ganci

9:50 **Știri tvRM**

10:00 Drept civil (3). *Raportul juridic civil*. Autor: prof.univ.dr. Corneliu Turianu

10:55 Drept constituțional (3). *Constituțiile României*. Autor: prof.univ.dr. Gheorghe Uglean

11:25 Drept roman (17). *Drepturi reale. Bunuri*. Autor: conf.univ.dr. Ștefan Cocoș

12:00 Drept civil (2/2). *Sinteze*. Autor: lector univ.dr Mariana Rudăreanu

12:30 Drept financiar public (2). *Bugetul public național și procedura bugetară*. Autor: lector univ. dr. Radu Stancu

13:05 Drept penal (5). *Aplicarea legii penale în spațiu 1*. Autor: prof.univ.dr. Gheorghe Nistoreanu

13:30 Drept roman (18). *Succesuni*. Autor: conf.univ.dr. Ștefan Cocoș

14:00 **Știri tvRM**

14:10 Drept penal (4). *Unitatea și pluralitatea de infracțiuni*. Autor: conf.univ.dr. Ion Griga

15:00 Drept internațional public (18). *Drept internațional umanitar*. Autor: prof.univ.dr. Vasile Crețu

16:00 Preluare **Deutsche Welle**. *Măine este astăzi* – magazin științific

16:30 **Not yet but soon** (limba engleză pentru începători). Realizator: Doru Enache

17:00 *Avangarda românească* (film documentar)

17:30 **Întâlnire cu folclorul**. *Soliști: Virginia Neagu Stoian, Maria Stroia, Lucica Boboc, Cristina Udrea, Maria Matei, Irina Sabău, Niculina Geru, Daniel Arapalea*. Realizator: Theodora Popescu

18:00 **Știri tvRM**

18:05 **Curier juridic**

18:30 **Actualități**

19:00 **Ora melomanului** „*Farmecul operetei*”. Emisiune de Dumitru Cucu

20:00 **Dincolo de arenă**. *Jocurile Olimpice și candidații României la medalii*. Emisiune în direct, de Mugur Popovici

21:00 **Academica: Cultură fără tranziție**. *Sadoveanu, 100 de ani de la apariția primelor patru cărți*. Invitați: Eugen Uricariu, Fănuș Băilășteanu. Realizator: Valeriu Răpeanu

22:00 **Presa pe diagonală**. Emisiune în direct, realizată de Cătălina Enache

22:30 **Show-ul de noapte**. Emisiune de George Nicolau

23:50 **24 de ore**

00:20 Drept constituțional (3). *Constituțiile României*. Autor: prof.univ.dr. Gheorghe Uglean (r)

00:55 Drept roman (17). *Drepturi reale. Bunuri*. Autor: conf.univ.dr. Ștefan Cocoș (r)

01:30 Drept civil (2/2). *Sinteze*. Autor: lector univ.dr Mariana Rudăreanu (r)

02:00 Drept financiar public (2). *Bugetul public național și procedura bugetară*. Autor: lector univ. dr. Radu Stancu (r)

02:30 **Show-ul de noapte**. Emisiune de George Nicolau (r)

05:00 Drept civil (3). *Raportul juridic civil*. Autor: prof.univ.dr. Corneliu Turianu (r)

MARȚI 23 martie 2004

6:00 **Camera 008** (informații utile, sfatul medicului, gimnastică, revista presei, interviuri, muzică). Realizator: Alexandru Ganci

9:50 **Știri tvRM**

10:00 Bazele contabilității (19). *Conturi rectificative*. Autor: lector univ.dr. Marinică Dobrin

10:35 Bazele informaticii (5). *Arhitectura calculatoarelor electronice*. Autor: conf.univ.dr. Mareș Daniel

11:10 Geografia economiei mondiale (7). *Geografia agriculturii mondiale*. Autor: prof.univ.dr. Nicu Aur

12:10 Birotică (6). *Elemente de editare a textului. Formatarea paragrafelor*. Autor: asistent univ.dr. Mihai Gabriel

12:45 Bazele informaticii (16). *Microsoft Excel (II)*. Autor: lector univ.dr. Silviu Bărză

13:15 Istoria economică a României (2). *Crearea și evoluția sistemului monetar în România*. Autor: conf.univ.dr. Eugen Ghiorghiță

14:00 **Știri tvRM**

14:10 Drept comercial (1). *Drept comercial: noțiune, definiție, corelație cu alte ramuri de drept*. Autor: lector univ.dr. Olia Maria Corsiuc

14:40 Economia internațională ca știință economică (7). *Cadrul instituțional internațional*. Autor: asistent univ.dr. Gabriela Ungureanu

15:10 Economie politică (22). *Mondoeconomia. Economia mondială – concept și structuri*. Autor: prof.univ.dr. Constantin Mecu

16:00 Preluare **Deutsche Welle**. *Măine este astăzi* – magazin științific

16:30 **Repere românești**. Emisiune de Silvia Frimu (r)

17:00 *Documente interzise (II)* (film documentar)

17:30 **Videoteca muzicii populare**. „*Elisabeta Ticuță și cântecele sale*”. Realizator: Dumitru Cucu

18:00 **Știri tvRM**

18:05 **Curier juridic**

18:30 **Actualități**

19:00 *Ardeche* (film documentar)

20:00 **Fairplay**. „*Fotbal – analiza evenimentelor la zi*”. Talk-show pe playme de actualitate ale sportului. Realizator: Mugur Popovici

21:00 **Academica: Învățământ**. *Universitatea – o posibilă structură având ca model întreprinderea*. Realizatori: prof.univ.dr. Nicolae Radu și Ilie Ciurescu

22:00 **Presa pe diagonală**. Emisiune în direct, realizată de Cătălina Enache

22:30 **Show-ul de noapte**. Emisiune de George Nicolau

23:50 **24 de ore**

00:20 Bazele contabilității (19). *Conturi rectificative*. Autor: lector univ.dr. Marinică Dobrin (r)

00:55 Bazele informaticii (5). *Arhitectura calculatoarelor electronice*. Autor: conf.univ.dr. Mareș Daniel (r)

01:25 Geografia economiei mondiale (7). *Geografia agriculturii mondiale*. Autor: prof.univ.dr. Nicu Aur (r)

02:30 **Show-ul de noapte**. Emisiune de George Nicolau (r)

05:00 Birotică (6). *Elemente de editare a textului. Formatarea paragrafelor*. Autor: asistent univ.dr. Mihai Gabriel (r)

05:30 Bazele informaticii (16). *Microsoft Excel (II)*. Autor: lector univ.dr. Silviu Bărză (r)

MIERCURI 24 martie 2004

6:00 **Camera 008** (informații utile, sfatul medicului, gimnastică, revista presei, interviuri, muzică). Realizator: Alexandru Ganci

9:50 **Știri tvRM**

10:00 Psihologie socială (12). *Evoluția relațiilor dintre tehnică și oameni (III)*. Autor: prof.univ.dr. Nicolae Radu

10:30 Teoria comunicării (6). *Actori procesului de comunicare*. Autor: conf.univ.dr. Sultana Craia

11:30 Conceperea și elaborarea ziarului (7). *Machetarea*. Autor: lector univ. Mihai Cernat

12:25 Neuropsihologie (8). *Curs de neuropsihologie*. Autor: conf.univ.dr. Corneliu Stanciu

12:55 Epistemologie (2). *Conceptul epistemologic de adevăr*. Autor: prof.univ.dr. Acsinte Dobre

13:25 Logică generală (5). *Cuantificare și redenumire în context axiomatice*. Autor: lector univ. Gabriel Iliescu

14:00 **Știri tvRM**

14:10 Genuri ziaristice (3). *Lecție introductivă*. Autor: lector univ. Marin Stoian

14:40 Publicistică radio (2). *Publicul și influența sa asupra mesajului*. Autor: lector univ.dr. Sofia Georgescu

15:15 Informatică pentru sociologie (2). *Formatarea paragrafelor (I)*. Autor: conf.univ.dr. Constantin Dochiiu

16:00 Preluare **Deutsche Welle**. *Jurnal european*

16:30 **Lumea de mâine. Casa noastră, Marte**. Invitată: Magda Stavinschi. Realizator: Alexandru Mironov

17:30 **Vorbiți, scrieți românește!** Emisiune de Valeriu Marinescu

18:00 **Știri tvRM**

18:05 **Curier juridic**

18:30 **Actualități**

19:00 **Ani de liceu**. „*Întâlnire cu elevii Liceului „Octav Onicescu” – viitori sportivi de performanță*”. Realizatori: Alina Motoc și Mugur Popovici

20:00 **Repere românești**. Emisiune de Silvia Frimu

20:30 **Gala muzicii culte. Tribuna tinerelor talente**. Emisiune de Mihai Dărie

21:00 **Academica: România în lume**. Emisiune în direct, de Nicolae Mardari

22:00 **Presa pe diagonală**. Emisiune în direct, realizată de Cătălina Enache

22:30 **Show-ul de noapte**. Emisiune de George Nicolau

23:50 **24 de ore**

00:20 Psihologie socială (12). *Evoluția relațiilor dintre tehnică și oameni (III)*. Autor: prof.univ.dr. Nicolae Radu (r)

00:50 Logică generală (5). *Cuantificare și redenumire în context axiomatice*. Autor: lector univ. Gabriel Iliescu (r)

01:45 Conceperea și elaborarea ziarului (7). *Machetarea*. Autor: lector univ. Mihai Cernat (r)

02:30 **Show-ul de noapte**. Emisiune de George Nicolau (r)

05:00 Teoria comunicării (6). *Actorii procesului de comunicare*. Autor: conf.univ.dr. Sultana Craia (r)

JOI 25 martie 2004

6:00 **Camera 008** (informații utile, sfatul medicului, gimnastică, revista presei, interviuri, muzică). Realizator: Alexandru Ganci

9:50 **Știri tvRM**

10:00 Istoria literaturii române (2). *Ideea de latinitate în istoria culturii și literaturii române*. Autor: lector univ.dr. Luiza Marinescu

10:25 Teoria literaturii (5). *Istoria literară și critica literară*. Autor: lector univ.dr. Valeriu Marinescu

10:55 Limba latină (20). *Verbe anormale. Conjugarea perifrastică*. Autor: conf.univ.dr. Liviu Franga

11:30 Limba română (11). *Fonetică*. Autor: prof.univ.dr. Ion Toma

12:35 Limba spaniolă (curs practic) (8). *Sintaxa limbii spaniole*. Autor: conf.univ.dr. Ileana Scipione

12:55 Lingvistică generală (2). *Limbaajul – act de comunicare*. Autor: prof.univ.dr. Zamfira Mihail

14:00 **Știri tvRM**

14:10 Istoria literaturii române (8). *Istoriografia în Țara Românească*. Autor: lector univ.dr. Luiza Marinescu

14:45 Literatura română (2). *Cultura română în context european*. Autor: prof.univ.dr. Ion Dodu Bălan

15:20 Etnografie și folclor (1). *Colindatul și plugușorul*. Autor: preparator univ. Andreea Brăiloiu

15:45 Etnografie și folclor (5). *Legenda populară*. Autor: preparator univ. Andreea Brăiloiu

16:00 Preluare **Deutsche Welle**. *Măine este astăzi* – magazin științific

16:30 **Resursele umane ale României în perspectiva integrării în UE**. *Deteriorarea ocupării forței de muncă*. Emisiune de prof.univ.dr. Victor Axenciuc

17:30 **Întâlnire cu folclorul**. *Soliști: Lorică Jinga, Liliana Mitrana – Rădău, Emilia Ghinescu – Turcu, Mihai Mihalache, Nina Predescu, Victorița Lăcătușu, Niculina Stoican*. Emisiune de Theodora Popescu

18:00 **Știri tvRM**

18:05 **Curier juridic**

18:30 **Actualități**

19:00 **Film documentar cinematografic. Arte marțiale japoneze** (Franța)

20:00 **Antilele franceze** (film documentar)

21:00 **Academica**. Realizator: conf.univ.dr. Eugen Ghiorghiță

22:00 **Presa pe diagonală**. Emisiune în direct, realizată de Cătălina Enache

22:30 **Show-ul de noapte**. Emisiune de George Nicolau

23:50 **24 de ore**

00:20 Istoria literaturii române (2). *Ideea de latinitate în istoria culturii și literaturii române*. Autor: lector univ.dr. Luiza Marinescu (r)

00:45 Teoria literaturii (5). *Istoria literară și critica literară*. Autor: lector univ.dr. Valeriu Marinescu (r)

01:10 Limba latină (20). *Verbe anormale. Conjugarea perifrastică*. Autor: conf.univ.dr. Liviu Franga (r)

01:40 Limba spaniolă (curs practic) (8). *Sintaxa limbii spaniole*. Autor: conf.univ.dr. Ileana Scipione (r)

02:00 Etnografie și folclor (1). *Colindatul și plugușorul*. Autor: preparator univ. Andreea Brăiloiu (r)

02:30 **Show-ul de noapte**. Emisiune de George Nicolau (r)

05:00 Limba română (11). *Fonetică*. Autor: prof.univ.dr. Ion Toma (r)

VINERI 26 martie 2004

6:00 **Camera 008** (informații utile, sfatul medicului, gimnastică, revista presei, interviuri, muzică). Realizator: Alexandru Ganci

9:50 **Știri tvRM**

10:00 Cultură și civilizație europeană (5/1). *Civilizația Occidentului*. Autor: prof.univ.dr. Răzvan Theodorescu

10:45 Introducere în știința politicii (10). *Relațiile internaționale*. Autor: prof.univ.dr. Mihai Ozuu

11:25 Introducere în politici economice și comerț internațional (11). *Comerțul exterior al României*. Autor: asistent univ.dr. Mădălina Spănu

12:00 Psihologia educației (18). *Fișa psihopedagogică*. Autor: lector univ.dr. Gabriela Cătălina Cristea

12:30 Introducere în marketing (2). *Cercetări de marketing*. Autor: asistent univ.dr. Ioana Andriesei

13:10 Istoria contemporană a românilor (6). *Regimul politic 1974 – 2001*. Autor: lector univ.dr. Teodora Stanciu

13:30 Pedagogie generală (2). *Educația – obiect de studiu al pedagogiei*. Autor: conf.univ.dr. Sorin Cristea

14:00 **Știri tvRM**

14:10 Algebră (9). *Corpuri*. Autor: asistent univ.dr. Lorena Tufan

14:35 Geometrie (1). *Spații*. Autor: preparator univ. Ana Maria Bejan

15:15 Istoria relațiilor internaționale și a diplomației (1). *Introducere*. Autor: prof.univ.dr. Moisie Viorica

16:00 Preluare **Deutsche Welle**. *Arte 21*

16:30 **Forum IT. Priorități în telecomunicații – 2004**. Invitat: dring. Nicolae Oacă, MBA. Emisiune în direct de Cătălin Grosu

17:30 **Întâlnire cu folclorul**. *Soliști: Viorica Galan, Alexandru Dumbravă, Ansamblu folcloric „Dumbrava” din Dumbrăveni – Suceava*. Emisiune de Theodora Popescu

18:00 **Știri tvRM**

18:05 **Deschide cartea!** Emisiune de Alexandru Mironov

18:30 **Actualități**

20:00 **Starea de drept**. Emisiune de Nicolae Mardari

20:00 **Viața de student**. *Acordarea burselor de merit la Facultatea de Muzică și Facultatea de Geografie. Întâlnire cu studenții Facultății de Filosofie și Jurnalism*. Emisiune de Alina Motoc și Mugur Popovici

21:00 **Academica. Lumea științei. Finanțări pentru cercetare și transfer tehnologic**. Emisiune de Cătălin Grosu

22:00 **Presa pe diagonală**. Emisiune în direct, realizată de Cătălina Enache

22:30 **Cântecul și casa lui. Recital Mițuța și Dumitru Ridescu**. Emisiune de Ionela Prodan (r)

23:50 **Femeia pastor** (film documentar)

23:50 **24 de ore**

00:20 Algebră (9). *Corpuri*. Autor: asistent univ.dr. Lorena Tufan (r)

00:40 Geometrie (1). *Spații*. Autor: preparator univ. Ana Maria Bejan (r)

01:20 Istoria relațiilor internaționale și a diplomației (1). *Introducere*. Autor: prof.univ.dr. Moisie Viorica (r)

01:50 Introducere în marketing (2). *Cercetări de marketing*. Autor: asistent univ.dr. Ioana Andriesei (r)

02:30 **Program nocturn**

05:00 Introducere în politici economice și comerț internațional (11). *Comerțul exterior al României*. Autor: asistent univ.dr. Mădălina Spănu (r)

05:25 Psihologia educației (18). *Fișa psihopedagogică*. Autor: lector univ.dr. Gabriela Cătălina Cristea (r)

Opinia națională

Telefoane:
410.39.11 și
410.39.13,
interioare:
116, 122, 105
Fax:
411.33.84

REVISTA OPINIA NAȚIONALĂ ESTE EDITATĂ DE FUNDAȚIA ROMÂNIA DE MĂINE.

Instituție social - umanistă de cultură, știință și învățământ
Revista se poate procura prin abonament de la toate oficiile poștale din țară. În Catalogul RODIPET, revista se regăsește la poziția 2.256.
Solicitari de abonamente se pot adresa redacției, cu plata prin mandat poștal sau dispoziție de plată pe adresa: *Opinia națională*, Splaiul Independenței nr. 313, Sectorul 6, București, Cont 2511.1-23.1/rol - B.C.R. – Sucursala Unirea.

ISSN 1221-4019

Machetarea computerizată și tiparul executate de
LABORATORUL DE TEHNOREDACTARE ȘI TIPOGRAFIA
FUNDAȚIEI ROMÂNIA DE MĂINE

Publicația OPINIA NAȚIONALĂ este înregistrată la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci la nr. 24.000/7.090.672 din 3 septembrie 1997.

Înmânarea Diplomelor pentru Burse de Merit:

- **Facultatea de Limbi și Literaturi Străine (19 burse)**
- **Facultatea de Istorie (14)**
- **Facultatea de Limba și Literatura Română (2)**
- **Facultatea de Teatru (1)**

Viața universitară a continuat să fie marcată într-un mod unic în felul său de un eveniment care a dobândit dreptul la tradiție – ceremonia de decernare a Diplomelor pentru Burse de Merit studenților care, în anul de învățământ 2002-2003 au obținut rezultate de excepție. Un moment așteptat de întreaga comunitate academică, în primul rând de studenții care, de-a lungul anilor, s-au străduit să depășească pragul acelor criterii impuse de acordarea burseilor, să fie remarcați la seminarii și sesiunile de examene, dar și la sesiunile de comunicări științifice, precum și de profesorii care le-au ajutat ascensiunea, asigurându-le permanent premisele necesare afirmării.

Amfiteatrul 500 al Universității *Spiru Haret*, aflat în modernul Palat al Învățământului, Științei și Culturii, obișnuit cu atmosfera sobră, cu rigorile prelegerilor, seminariilor, a oferit acum o ambianță de-a dreptul relaxantă, specifică ceremonialului de înmânare a Diplomelor pentru Burse de Merit, pe care Fundația *România de Mâine* și Universitatea *Spiru Haret* le oferă cu generozitate, de ani de zile, studenților care se înscriu în criterii bine definite – obținerea unor medii de peste 9 –, în standarde de calitate, registrul facilităților create pentru toți cei care aspiră la performanță completându-se, diversificându-se într-un mod atât de

stimulativ. O șansă de a intra în competiția valorilor, de a se afirma în ceea ce aici s-a numit plastic elita studențească. Inedită a fost această celebrare a valorilor și prin faptul că la evenimentul de înmânare a Diplomelor pentru Burse de Merit au participat studenți și prestigioși profesori de la patru facultăți – Facultatea de Limbi și Literaturi Străine (care a acordat 19 diplome), Facultatea de Istorie (14), Facultatea de Limba și Literatura Română (2) și Facultatea de Teatru (1) –, trăind împreună aceste momente unice, ceea ce a sporit încărcătura emoțională, dar și importanța lor, care a dobândit o nouă dimensiune.

Pentru conducerea oricăreia dintre facultățile ce alcătuiesc marea comunitate universitară, acest eveniment constituie, cred, un prilej de mare bucurie și satisfacție profesională – a remarcat, între altele, prof. univ. dr. **Domnica Șerban**, decanul Facultății de Limbi și Literaturi Străine. Încercând să motiveze această afirmație, a subliniat faptul că este momentul în care se culeg roadele eforturilor conjugate ale celor doi parteneri implicați în activitatea didactică universitară, pe de o parte, cadrele didactice interesate să formeze generații cât mai bine pregătite, pe de altă parte, auditoriul studențesc, angajat direct în procesul cognitiv de acumulare a stocului de cunoștințe, în cazul de față, din

domeniul filologic, cu accent pe două limbi și literaturi străine. Se dovedește din nou că transferul de cunoștințe s-a făcut și se face în condiții optime, atunci când receptorul-student este dotat cu înclinații speciale pentru domeniul ales și este, în plus, dornic să-și dedice toată energia viitoarei sale cariere, fie cea de profesor de limbă și literatură străină, fie cea de traducător.

Referindu-se la posibilitățile pe care le oferă piața muncii, domnia sa a precizat că acestea devin tot mai variate, incluzând noi oportunități, cum sunt profesiunile de redactor tv, radio sau presă scrisă, manager de firmă, funcționar în diplomație etc.

Este impresionant gestul studenților care iau parte la acest veritabil ceremonial, care reunește studenți din cele patru facultăți – a precizat prof. univ. dr. **Gheorghe Onișoru**, decanul Facultății de Istorie. Îmi permit să spun că ideea reprezintă ea însăși un stimulente pentru cei care s-au aflat în competiție, dar rezultatele nu i-au ajutat să atingă acest prag al criteriilor de acordare a Diplomelor pentru Burse de Merit – categoria 1 – peste media 9,50 și categoria B peste media 9 – și, deci, ar trebui să persevereze, dar și pentru cei care nu s-au încumetat să intre în universul competiției valorilor. Eu îmi doresc ca în anul următor să fiu în măsură să confer aceste diplome unui număr mai mare de studenți, facultatea rămânând mereu deschisă performanței tuturor celor care trudesă împreună – dascăli și studenți.

Înmânând Diplomele pentru Burse de Merit celor doi studenți, în aceeași termeni elogioși, prof. univ. dr. **Ion Toma**, decanul Facultății de Limba și Literatura Română, a simțit nevoia să explice de ce numărul burseiilor este poate nu prea reprezentativ, facultatea aflându-se abia în al doilea an de funcționare și perioada de adaptare la exigențele vieții universitare, de acumulare cantitativă, a fost absolut necesară.

În această perspectivă, și-a exprimat convingerea că în noul an universitar, cu siguranță, numărul celor care se vor afirma în această luptă strânsă va crește considerabil. Spre bucuria și mândria tuturor – a studenților și a profesorilor care-i formează ca viitori dascăli în acest fascinant domeniu.

Studenții astfel răsplătiți pentru performanțele obținute, au fost îndemnați să continue ascensiunea spre vârfurile pe care cu certitudine le vor putea cuceri, între care se află și cel al realizării studiilor postuniversitare, doctorale.

Mesajul „**rămâneți cu noi!**” – transmis cu atâtă căldură de doamna prof. univ. dr. **Domnica Șerban** – n-a fost pur retoric, ci argumentat convingător, perfecționarea și specializarea absolvenților cu rezultate foarte bune la învățătură, care i-au propulsat în elita studențească a Facultății de Limbi și Literaturi Străine, devenind de acum o realitate incontestabilă. Astfel, facultatea este în măsură să ofere *programe de studii masterale*, așa cum este cel inaugurat în toamna acestui an, axat pe discipline lingvistice ca *analiza contrastivă a limbilor străine*, cu implicații didactice. În anul universitar următor, se va demara programul de masterat, dedicat viitorilor *traducători, ghizi, interpreți și terminologi*, precum și *cel de literaturi americane* – din spațiile nordice și sudice ale SUA.

Este, iată, încă o dovadă că la Universitatea *Spiru Haret* trecerea de la realizări la performanță nu este o simplă sintagmă, ci pentru împlinirea acestei provocări se fac demersuri didactice profunde care să răspundă tuturor exigențelor de calitate.

Adela DEAC

Urme pe zăpadă

– Însemnări despre practica studenților din Tabăra de schi a Facultății de Educație Fizică și Sport –

„Iar de va fi să calci pe aceste meleaguri, călătorule, vei pleca cu imaginea lor în suflet, mistuit mereu de dorința de a reveni”.

Alexandru Vlahuță
(*România pitorească*)

Asist.univ. Cătălin BOERIU

Lăsând în urmă vechiul, dar totuși noul „târg” al Bucureștilor, plecăm cu toții, studenți, profesori de la Facultatea de Educație Fizică și Sport spre zăpadă, spre brazi, spre munte, acolo unde suntem mai aproape de natură, și unde urmează să desfășurăm practica.

Drumul este simplu, fiind suficient să te lași în voia trenului și a chemării locurilor. În viteza trenului, se succed la repezeală, nu doar sate, gări sau ogoare, ci și adevărate pagini de istorie. Astfel trecem mai întâi peste „brăul de 45 de grade” al pământului (paralela 45), pentru ca mai apoi să ajungem în tristul loc unde s-au frânt glorioasele și temerarele aripi ale lui Aurel Vlaicu (Bănești). Gările sunt aceleași de ani și ani, și nici n-ar putea fi altfel, fac și ele parte din aceste locuri.

În zare se prefigurează Valea Prahovei, loc frumos și binecuvântat. Chiar de la începutul ei, istoria ne aduce din nou aminte de modul în care a luat sfârșit cutezanța lui Carol de Anjou, și de una dintre cele mai răsunătoare victorii

ale lui Basarab Întemeietorul, atunci când pășim în defileul Posadei.

Lăsăm în urmă pe rând Breaza, Comarnic, Sinaia, Bușteni, Azuga, locuri frumoase și primitoare, încercate și ele de istorie. Valea este dominată sub o atitudine aproape paternală de masivul Bucegilor. Caraimanul poartă cu tristețe, dar și cu măreție crucea celor 200.000 de români care au avut curajul la Mărășești și Oituz să spună că „pe aici nu se trece”.

Valea rămâne ușor în urmă, iar noi coborâm în Predeal, în gara realizată de H. Coandă. Gara se umple de studenți, de vocile lor. Pornim spre telescaun. Zăpada ce tocmai a căzut ne va face sarcina mai ușoară, adică, VOM SCHIA! Ținta călătoriei noastre este cabana Gârbova. Telescaunul ne urcă în liniște, lăsând în urmă tumultul părții Clăbucetului plină de turiști. Imediat ajungem la 1550 m, iar de aici mai avem 50 de minute de mers pe jos cu bagaje, schiuri, bețe; o adevărată probă de forță, chiar și pentru studenți ai Facultății de

Educație Fizică și Sport. Poteca este îngustă, iar cei 60 de studenți par o adevărată expediție pusă pe cucerirea... „tainelor schiului”.

Se vede cabana! Strigă „avangarda”. Toți se bucură de imaginea ce se prefigurează. Cabana Gârbova se vede într-o mică depresiune la adăpost de viscol. Locul este plin de zăpadă; brazii sunt copleșiți. Ajungem, în sfârșit, iar cea mai mare surpriză: câte o cană de ceai cald a fost „păinea și sarea” cabinierului. Ne cazăm și ne pregătim echipamentul pentru prima incursiune pe schiuri. Panta este lină, dar căzăturile sunt inerente începuturilor. Prima zi de acomodare, a fost grea, pentru ca mai apoi să nu-i mai poți lua de pe părție. Scara oboaseală și-a spus cuvântul, dar s-au mai găsit ceva energii pentru un program de dans, jocuri de cabană sau pentru câteva lecții teoretice.

Cursul s-a întins pe parcursul a 11 zile, timp în care toți studenții au deprins tehnici și procedee de coborâre a pantelor în deplină siguranță. Nu a fost uitat nici schiul de fond, planificând și realizând o mică excursie pe schiuri în Valea Azugii și pe „umerii” Clăbucetului Azugii.

Ca mijloc de călire și dezvoltare fizică armonioasă, de petrecere a timpului liber, schiul este unul dintre cele mai potrivite. Acesta este un motiv pentru care Facultatea de Educație Fizică și Sport a Universității *Spiru Haret* a inclus în planul de învățământ, și organizează an de an cursul de Schi și cel de Turism. Este și justificat, având în vedere că două treimi din suprafața țării este zonă montană, iar oferta facultății noastre este valabilă pentru toată țara.

Apare și competiția. Cine, care, cum și cât, deprinde și învață mai mult schi. Finalizăm activitatea printr-un mic concurs de slalom. Toți sunt bucuroși, nu există învinși, se bucură împreună. Singurul regret este acela că totul a durat prea puțin.

Ne luăm la revedere de la primitorile noastră gazde și, ca niște adevărați șerpași, constituim din nou șirul de întoarcere. Și pe noi, cadrele didactice ne încearcă sentimente de regret, dar și, că ne vom bucura ori de câte ori de vom întâlni pe cărări de munte sau pe părții de schi cu studenții noștri sau cu foști absolvenți. Noi vom reveni cu o altă serie de studenți și ei dornici de „aventurile” povestite de colegii lor.

Ce au învățat studenții din SUA la Universitatea *Spiru Haret*

Dr. Mircea IUTU

Universitatea *Spiru Haret* din București a avut bucuria să organizeze la Facultatea de Filosofie și Jurnalism și la Facultatea de Istorie cursuri universitare pentru un grup de studenți de la Universitatea din Long Island, New York (Statele Unite ale Americii), dovedind practic că unul dintre principiile fundamentale educative, deseori puse în evidență de domnul rector, prof. univ. dr. Aurelian Bondrea, pe care îl reprezintă deschiderea spre național, universal, cultural și spiritual este viabil. Schimbările de experiență, contactele profesionale cu studenți și cadre didactice din străinătate sunt benefice pentru ambele părți și pot deveni o premisă pentru educația universitară la noi. În acest sens, Universitatea *Spiru Haret* se poate mândri și oferă un model exemplar și în virtutea standardului ei înalt redat de statutul câștigat de cea mai bună universitate particulară din România, depășind în anumite aspecte și universitatea de stat. Meritul aparține deopotrivă atât conducerii și cadrelor didactice, cât și studenților. Sunt observații ce au acoperire prin fapte și prin speranță într-un viitor mai bun, la temelia căruia trebuie așezate principii solide ca: deschiderea, interdisciplinaritatea, competența, pasiunea și conlucrarea între diverse nivele în procesul educativ-formativ.

Învățământul universitar american, ca și cel european pot oferi exemple de urmat. De pildă, accentul se pune pe formare, nu pe informare, în metodică prelegerea seacă și rece este înlocuită

cu predarea-învățare, iar relația profesor-studenți este mult îmbunătățită în sensul înlăturării distanței și perspectivei arrogante din partea învățătorului și al seriozității, respectului și responsabilității din partea celor învățați. Există în învățământul universitar american o mai bună comunicare între profesori și studenți, aceasta, desigur, nu peste tot, ci în universitățile de prestigiu. De asemenea, interdisciplinaritatea, la fel ca la Universitatea din Edinburgh, unde am obținut o bursă de cercetare postdoctorală în religii comparate în anul 2002, este un principiu esențial în educație.

Studenții americani sosiți la Universitatea *Spiru Haret* sunt de la The Department of Religious Studies (Departamentul de studii religioase) și, firește, pasionați de religiologie și studii culturale, la fel ca și profesoara lor, doamna Alina Feld, care și-a susținut doctoratul în știința religiei cu renumitul profesor american Thomas J. J. Altizer, autorul cărții *Mircea Eliade and the Dialectic of the Sacred (Mircea Eliade și dialectica sacralului)*. Camelia, Jennifer și Andrew, câțiva dintre studenții americani, mi-au mărturisit că au venit în România să cerceteze creștinismul ortodox românesc, cultura română, spiritualitatea românească, precum și cultura rromilor.

Domnul decan al Facultății de Filosofie și Jurnalism, prof. univ. dr. Ioan N. Roșca, le-a ținut studenților americani un curs foarte apreciat de filosofie comparată, cu

accent pe integrarea operelor filosofilor români în filosofia universală.

În ceea ce mă privește, le-am predat studenților americani despre semnificații și scopuri ale religiei, clasificări ale religiilor, raportul dintre teologie și studiile religioase, precum și dintre religiile istorice și religiile cosmice, religia geto-dacilor și creștinismul cosmic ca fenomen specific al creștinismului ortodox românesc. Nu întâmplător, pe data de 9 martie 2004, când ar fi fost ziua de naștere a lui Mircea Eliade, le-am ținut studenților americani un nou curs în engleză despre opera și personalitatea lui Mircea Eliade. Am pus accentul pe ideile-forță ale filosofiei savantului român, pe viziunea sa despre religie ca experiență a sacralului, despre istoria religiilor ca hermeneutică totală, pe teoria despre sacru, pe mit ca istorie sacră și pe lecțiile României, Italiei și Indiei, precum și pe impactul acestor trei culturi asupra formării tânărului istoric român al religiilor. La sfârșit, am lăsat loc pentru întrebări. Am remarcat că studenții americani întreabă la obiect și cu dorința de a cunoaște, de a afla ceva în plus, nicidecum cu intenția de a se afirma cu orice preț, cu dorința de a devia de la subiect sau cu scopul de a pune în dificultate profesorul, așa cum se mai întâmplă uneori. Totodată, am constatat un viu interes din partea studenților americani, în special pentru subiectele abordate de mine ca noutăți pentru ei: religia geto-dacilor, creștinismul cosmic, viziunea lui Eliade despre religie și despre conceptul de „istoria religiilor”. Cu unii dintre studenții americani am purtat discuții legate de fenomenologia esențialistă, hermeneutica religiei, *coincidentia oppositorum* (coincidența contrariilor) ca principiu filosofic fundamental, transcendera opoziției spre complementaritate, depășirea dihotomiilor spre suprema unitate, relația dintre sacru și profan ș.a.

Studenții americani au plecat într-un itinerariu spiritual prin țară, călătoria lor cuprinzând mănăstirile din Bucovina și Nordul Moldovei, Facultatea de Teologie de la Universitatea din Iași și de la Universitatea din Sibiu, precum și mănăstirea de la Sămbăta de Sus. Țin să subliniez, totodată, un extrem de util principiu de învățare practicat de acești studenți americani. Este vorba de experiența trăită. Înainte de a veni în România, ei au fost în călătorii de cunoaștere în Thailanda și India. Ioan Cassian sublinia primatul experienței trăite față de experiența discuției. Studenții americani învață despre cultura și religiile lumii nu doar din cărți și cursuri, ci și din experiență spirituală în interiorul unor religii ca: creștinismul, iudaismul, islamul, hinduismul și buddhismul, de altfel toate religiile mari ale lumii, conform cu numărul de credincioși. Acesta este un model excepțional, din păcate, greu de urmat la noi din pricina lipsei de fonduri materiale. Totuși, poate se vor găsi și în România *mecene* care să sprijine cultura, educația și spiritualitatea.